

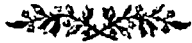
اصول تربیہ و تعلیم

صنوف اعدادیہ گہ بخصوص درس کتابی

مدیریت اسلامیہ مدرسہ

عبد الرحیم الامینی طرفین تربیت ابدالمشدر.

بھاسی ۲۵ تین

صاحب و ناشرینک آدریسی

Оренбургъ. Медресе Хусанновыхъ, Абдурахиму
Даминову.

КАЗАНЬ.

Типо-автографія Императорскаго Университета.

1907.

اصول تربیه و تعلیم

صنوف اعدادیه گه مخصوص درس کتابچه

مدرسه حسینیہ معلمی

عبدالرحیم الامینی طرفندن ترتیب ایدلمشدر.

КАЗАНЬ.

Типо-литографія Императорскаго Университета.

1907.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اصول تربیه و تعلیم

آدم بالارینی تربیه و تعلیم اینک خصوصیه فاعده لر بیان اینکان بر فندر. بوفنک قواعدی علم حفظ الصحة و علم اخلاق احوال الروح قوانیندن استخراج اولمشدر؛ بونک ایچون علم تربیه پک واسع هم پک ایسکی علمدر. تاریخلرده باقیلورسه بشرینک تعلیم و تربیه احوالی پک چوق تبدلات کورمش اولدیغی آکلاشبله در. پک ایسکی قوملرده بالا تربیه سی فطرته و اهلینک عاداتنه تابع اولوب نخوست و یا بر تهمت ایله بالائی اولترمک، صویه آتمق، بیه کومیک کبی وحشیانه معاملهلر اولسهده جمیع عصرده بویله اولماش بلنکه هر قوم و هر حکومت هر عصرده کندینه کوره بر تربیه قبول ایتمشدر:

از جمله هندیلر فنیکه لیلر کتب مقدسه دن استخراج ایندکلری احکام ایله بالارغه احکام دینیله از برلنمک عادتتی چارمشلر، ابرانده کتب دینیله حفظ ایندرمکله برابر آت اوزرنده مهارت، مهاربهده منانت، وثبات کبی شیلر تعلیم اینه باشلامشدر. آتتهده واسپارتهده تعلیم و تربیه امرینی علم ایله شهرت تاپمش آدلرگه و برمک عادتتی چمیش، و مکتبلر بناء ایدوب لیکورغ و سولون و قتلرنده خیلی ترقی کورلمش، و عموم یونان مکتبلرینک پراغرامه لرینه شعر و انشاء موسیقی و فلسفه درسلی اذخال اولتمشدر. عربلرده خصوصا عباسیلر زماننده مکمل دار التریبلر تشکیل اولنوب منتظم درس پراغرامه لرلی قولمش، حساب، هندسه، کیمیا، حقوق، طبابت لسان، و هیئت فنلری مکتبلره اذخال اولتمشدر. اندلسده دهه منتظم صورنده تعلیم و تربیه دوام ایتمشدر.

امام محمد بن محمد الغزالی حضرتلری احباء العلومنده، طاشکپری زاده موضوعات العلومنده تعلیم و تربیه کیفیتنی و وظائف متعلمین و معلمینی پک گوزل

صورنده بیان ایندکلری کبی قاضی ابوبکر بن العربی و مورخ ابن خلدون حضرتلری تعلیم شرائطنی حاضرگی پیداوغلردن هیچ کم رد وانکار اینمزک درجهده کنابلره ثبت ایتمشلردر. آوروپاده تعلیم و تربیه بی بر مسلک حالنه قویغان فرانسوزلر، انگلیزلر و آلمانلر اولمشدرکه، بونلرده تعلیملری سایه سنده معارف عمومیله حاضرگی شکلنه قویمشلردر.

فن تربیتنک اساسی فطره بشریه به مستنددر، بناء علیه انسان نه اولدیغنی بلمک لازمدر. معلوم اولاکه انسان کرة ارضک ایگ صوگ طبغه سنده بارادلمش بر نسخه کبری درکه ظاهرده جلد و سویاک تامر و سکر کبی مواد عنصریه دن مرکب بر هیکل کورنور بوگا جسم دیرلر. باطنده بو جسمنی احیاء ایدوب طبیعتی اقتضا اینکان نرسه گه سوف ایدوچی بر محرک واردر آگا نفس حیوانی تعبیر ایدرلر. نفس حیوانی انسانک بدنندن خارج بر ماده دگلدر بلکه فاننک تاملرده سیلان و دورانی اثناسنده حرارت غریزیه ایله حاصل بولغان بخاردر حرارت غریزیه نی افساد ایدوچی بر سبب واقع اولسه انسانه موت حالی عارض اولوب بدن انسانی هلاک اولور. الله تعالی انسانگه نفس حیوانی دن باشنه بر معنوی قوت بیرمشدر آنک ایله معقولات و محسوساتی ادراک ایدر و امور کلییه واتی اولور. مذکور قوته روح و نفس ناطقه دیرلر، روح جسدی احیا ایدوب قدرتی اعلا ایدر انسانه بونک سببلی وظیفهلر بوکلنور بونگله باشنه حیوانلردن آیریلور. روح جوهر بسیط غیر جسمانیدر؛ بو جوهر لطیف جسم کثیف اولان بدننگه نفس حیوانی واسطه سیله تعلق ایدوب بدننی ایستدیگی کبی تدبیر و تصرف ایدر، روح مادی اولمادیغندن موت حالنده فانی اولماز آچق بدننگه تعلق کیسلور.

علماء اسلام روحنک حقیقتندن نأدبا بحث ایتماشلر. حکماء بیان ایتمش

ایسه لرده قناعت و یررسلک درجه اوله اهدر؛ الله تعالی کلام قدیمنده (قل الروح من امر ربي) بیوره شد. قرون آخره اوائلنده حکما جدمه طرفندن علم احوال روح اسمجه قوای عقلیه دن باحث بر علم وجوده کیتورلوب بونک نتیجه سندن پیداغوزیه علمی چقارلمشدر.

موجودات آراسنده انسان هم حقوقه هم وظائفه مالکدر. عقل و اراده سی اولمازسه حقوق و وظائفی اولمازدی. نفس ناطقه نلک حامل امانت آلهیه اولوب وظائف موضوعه ایله مکلف اولماسی آلت ادراکی اولان عقلی سببله در؛ جسمه مذکور تکلیف لری ادا ایثار ایچون واسطه در. انسان وظیفه مکلفه سی ایفا ایله تزکیه نفسه موقوف اولور ایسه سلامته چقار یوقسه جزاسنی کورور. نفس ناطقه به الله عزوجل طرفندن یوکلنمش وظیفه لر، بدن ایله روح لایق وجهله تربیه ایدلمش اولسه ایفا ایدیلور.

ایمدی انسان جسم و روح وقوه لردن مرکب اولدیغی ایچون تربیه بشریه نلک جسم و روحا ازومی ظاهر اولور؛ بناء علیه فن تربیه اوج نسه منقسم اولورکه؛ بری تربیه جسمیه، ایکنجی تربیه خلقیه، اوچنجی تربیه عقلیه یا که فکریه در، مذکور اوج قسم تربیه بو رساله ده بیان ایدوله چکدر.

وظائف بشریه

وظیفه قانونا تعیین ایدلمش بورچدرکه ادا ایدنلر ایچون مکافات، ترک ایدنلر ایچون مجازاتی مستلزمدر؛ یا که (وظیفه بر بورچدرکه هم کندیمه وهم بتون انسانیه فارشوعقد ایتمشز، اول بورچی اوده مکله انسان صفتنه، ستغف اولورز) عبدالرحمن شرف افندی بو بولده تعریف ایتمشدر.

بو تعریفدن آگلاشلدیغنه کوره وظیفه مجبوریدر، ایفا ایتمه مک ممکن اولماز. وظیفه ثابتدر زمان و مکانه کوره تغیر و تبدل ایتمز دایما وظیفه در.

وظیفه

وظیفه لدا نه در یعنی مطلق وظیفه اولدیغی ایچون ایفا ایدیلور. وظائف بشریه ایسه بنی آدمک جسم و روحا ادا ایده چک بورچیدرکه؛ جمله سی اوج نوع وظیفه در بری کندی ذاتنه متعلق وظیفه سیدرکه (وظیفه شخصیه) دیرلر، ایکنجی خالق عالمه نعلق ایسن وظیفه سیدر (وظیفه دینییه) دیرلر. اوچنجی ابنای جنسنه فارشی ادا ایده چک وظیفه سیدر (وظیفه مدنیت) در. بعض (عالملر) انسانک وظیفه سی دورت نوع ایدوب کوسترولشدر؛ بری معرفه النفس و معرفه الله، ایکنجی اوامر الهیه به اطاعت و تحصیل رضا، اوچنجی نفسنی ذماتدن محافظه خصوصنده لازم کلن تدبیرلری ایفا، دورتچی ابنای جنسنه اعانت و حقوقنی محافظه به اعتناء دیمشدر. فقط بو تفسیمه گی برنجی و ایکنجی وظیفه لر وظیفه دینییه جمله سندن اولدیغندن اوجه تقسیم ایتمک دها مناسبدر.

وظیفه شخصیه

وظیفه شخصیه دخی انسان بدن ایله روحدن مرکب اولدیغی ایچون ایکیکجه بولنوب؛ بر قسمی جسمه دیگر قسمی روحه توجیه ایدلمشدر. برنجی قسم بدننی اعاشه هلاک و مخاطره دن و نابه در یعنی انسان حیاتده اولدیغی مدنیه بدننی تربیه و انقاع، اسباب مهلسکه دن محافظه ایله قانونا مکلفدر. بومکلفیتک سببی نفس ناطقه نلک کالات انسانیه تحصیل ایتمک، و مولاسینه عبادت ایتمک کبی وظائف عالییه سی اولوب بونلر بدن ایله ایفا اولندیغی ایچوندر، زیرا روحک بدن ایله استکمالی اولدیغی کبی بدننک روح ایله انتفاعی واردر، بدن تحصیل سعادت ایدیه و معارف الهیه ایچون روحه آلت اولور، روح بدنی عفوئندن فساد و ترقدن صیانت ایدر. جسمی تربیه ایتمک خصوصنده (نفسک مطهرتک فارق بها) حدیث نبوی سببه، محافظه وجود حقنده (ولا تلفوا بایدیکم

الى (الهلڪه) نظم جلبلى وارد اولمشدر. بدننى محافظه وظيفهسى اهميتسىز بر شى كىبى كورنسهده حقيقتده جمله وظيفه لرك موقوف عليهسى در. ابنائى بشرك جمعيت تشكيل ايدولارى هم حواسچ ضروريه لرينى ندارك ايتمك منصفيله هنر و صنعت لرى آرارلرنده تنسىم ايدرك برى ديكرينه معاونت و مظاهرنده بولتولرى جملهسى اوشبو تربيۀ جسميه وظيفهسى تسهيل ايجون در؛ بو حالده جمعيت بشرية اذرادندن اولان هر آدمه اوزينك هم غيرينك اشينه ياراراق بر كسب ايله شغلانك وظيفۀ شخصيهسى جمله سندنسدر.

وظيفۀ شخصيه نك روحه توجه اينكان تسمى نفس ناطقيه و بولمش قواى روحانيه و ملكات غلبه نى علم و معارف نوريله نورلانسدروب تهذيب اخلاق ايتمك و مراتب انسانيه نى اكمال ايتمكدرد.

وظيفه دينيه

(وظيفۀ دينيه) اوزينى بوقدن بار ايدوب جان و رزق و عدل بيرگان الله تعالى نى نصديق و توحيد ايدرك خالقتده عرض عبوديت ايتمكدرد. بونك ايجون حق دينه كرمك لازمدر.

(دين) واجب تعالى حضرتى طرفندن قبولمش بر نوعرى بولدركه انسانى خالفتده ايرشدرگوچى و رضاسينه تريب ايدوبچيدر؛ دين الله تعالى كه عبادت اينمك نك شرائط و قواعدنى بيان ايدرد. ايمدى انسان خالقتده صورت مشروعهده عبادت ايتمك ايجون البته دينك اساس و قواعدنى او گرانه كه بورچليدر.

الله تعالى كه عبادت ايكى جهتلى اولور؛ برى تن عبادتى، ديكرى روح عبادتى در. تن عبادتى طرف آلهيدن امر اولنمش افعال مشروعه و اركان معلومه نى كتب شرعيهده بيان ايتكان روشلى وقتلرنده ادا و اجرا ايتمكدرد.

طهارت

طهارت و نماز و صوم و حج كىبى. روح عبادتى قلب برلان ادا قبولونه تورغان افعال روحانيه دركه؛ الله و رسولنه ايمان و اعتقاد و آنلره محبت ايتمك، الله نك امرلرينى تعظيم ايتمك كىبى.

وظيفۀ شخصيه ايله وظيفۀ دينيه نك هر قابوسى ايكى جهتلى اولديقى ايجون بر كسه برينى ادا ايدوب ديكرينى اهمال اينسه وظيفه سنى تماميله ايفا ايتماش اولور؛ مثلا بر آدم بدننى تربيۀ ايدوب تحصيل علم ايلان اشى اولماسه ياكه ايمان كيتوروب اعمال مفروضه برلان اشى بولماسه و يا بالعكس، البته اول آدم كندى بورچينى حقيقه اوتاماش اولور.

وظيفه مدنيت

هر انسان جمعيت بشريه كه قارشى عمومى و خصوصى ايكى نوع وظيفه ايله مكلفدر؛ چونكه ابنائى بشر خلقه و بالطبع مدنيدر، جمعيت بولوب معيشت ايدرد ايجون خلق اولنمشلردر؛ احتياجات بشريه نك حصولى هم محافظۀ حيات اوشبو مدنيت ايله پابدار اولور.

وظيفه عموميه

انسان اوز جنسندن هيج كى آبورمايچه منقابلًا معاونت و حسن معاشرت ايتمكدرد؛ يعنى انسان غيرينك حياتنه و هر يتنه و ناموسنه و مالنه و عيالى آراسنده غى مناسبنه خلل كيتورورلك هيج بر حال و حر كنده اولمايچه دائما عدل و احسان اوزره بولنشق ديمكدرد، بو وظيفه نى الله عز و جل حضرتى (ان الله يامر بالعدل و الاحسان و ايناء ذى القربى و ينهى عن الفحشاء و المنكر و البغى) آيتنده كوسترمشدر. آدم بالالرى جملهسى بر بدنك اعضاسى كىبى اولوب كندى ايجون سويكى شينى فرداشينه سوه زايسه هم كندينه مكره كورديكى

شینی قرداشی ایچون مکروه کورماز ایسه مدنیت و اجتماعک ارتباطی بوزولور، بونک ایچون دائما عدل و احسان ایله توصیه اولمشلردر .

وظیفهء خصوصیه

انسانک اهل و اولادینه، اقرباء و تعلقاته و تابع اولدیغی حکومتنه اولان بورچیدر. اهل و اولاد اقرباء و تعلقات، بر جمعیت مشروعه درکه بونلرنک بر برینه عاقد حقلری واردر. زوج ایله زوجهنک وظائف مشترکسی صداقت، امنیت، احترام و رعایت و تعاوندر. صداقت ازدواجک روحیدر؛ زوجین احوال بینیه متعلق اشلری یگ دیسکرندن کتم اینتامک ایچون امنیتلری لازمدر. بری برندن امین اولمیان زوج ایله زوجهنک ارتباطی حقیقی اولماز. ازدواج امرنده مقصد اصلی تعاون و حسن معیشتدر. بو امرلرده زوجین مشترکا موظفدرلر .

زوجگه عائد وظیفه

بر عائلهنک اعاشه سی خیر و شری و ناموسی کاملا زوجگه عائددر؛ چونکه زوج حلقهنک اقتضاسیله زوجیه نسبة نویدر، اعمال شاقه یی متحملدر، حملدن آزاد اولدیغی جهته هر زمان سعی و عمل ایله بیلور بناء علیه قدرت مالبه سیننه کوره خاتونینه نفقه و یرمک، مسکن و لباس حاضرلیک ایله مکلفدر. خاتونلر فطرت اقتضاسیله خانه ده وقت کچیرمیه تخصیص ایدلمش ادارهء داخلیه مأموره لریدر؛ چونکه آنلرنک حمل وقتلری و بالا ایمرگان زمانلری آغر خدمت قیلودن، و اوزاق سفرچغودن مانعدر هیده نعرض رجال آنلر ایچون مذلتدر، عفتلرینی نستر ایله صیانت ایدرلر. سوقافلرده نعرض رجاله معروض اولمق احتمالنن احتجاب ایله امر ایدلمشلردر. ازواج طاهرات امهات المسلمین

ایکان

ایکان الله طرفندن (وقرن فی بیوتکن ولا تبرجن) دیوامر ونهی ایدلمشلردر. آیتنک معناسی ای پیغمبر خاتونلری، اولرگزده اولتوروگن زینت اظهار ایدوب بورماگن دیکدر .

خاتونلره عائد وظیفه

زوجنه اطاعت ایتمک، عفت و صداقت اوزره اولمقدر، هر نه قدر بای اولسه لرده نفقه و کسوه لری شرعا زوجلرینه یوکلادامشدر . زوج ایله زوجهنک هر ایکسی اولاد مشروعه لرینک تربیهء جسمیه لری خسرونده ب ورجلی اولدقلری کبی تربیهء خلقیه و تربیهء فکریه لری ایچون دخی حد بلوضه قدر مکلفدرلر. بالغ بولغاندن سوک بو وظیفه بالانک اوزینه یوکلاندر. اگر آنا آنا بالانک یالغز نن تربیه سبله مکلف اولسه ایدی انسان ایله حیوان آراسنده فرق قالمز ایدی. حیوانلرنکده بالالرینی تربیه و حیوانلرینی محافظه ایتمکده نه قدر فدا کارلغی معلومدر، انسان حیواندن عالی اولدیغی ایچون ابوین دینگه متعلق تعلیم و تربیه ایلان دیانته بورچلیدرلر. ایمدی بش آلنی یاشنده گی بالانک جزئی خدمتنن استفاده ایچون تعلیم و تربیه دن محروم قالدوق سعادت ابدیه دن محروم قالوغه سبب اولدیغی ایچون بالانک حیاتنه نعرض و خیانت ایتو سانالادر. قریه ارده مکتب و مدرسه یوقلغی یاکه بالانک خدمته آنا و آناسینک محتاج بولووی کبی عذرلر شرعی عذرلر توکلدر. اولادک وظیفه سی آنا و آناسینه اطاعت، حرمت و رعایت ایتمک قارنلی زمانلرنده تربیه و معاونت ایتمکدر. قرداشلرنک وظیفه سی بر برینه محبت ایتمک صلء رحم ایتمک و معاونتدر .

حکومتنه اولان وظیفه

انسان قایو ملت حاکمه تحت ریاستنده بولسه بولسون دینینه خلای

اعضاء جسمانية اوسودن توقالور، لکن عقل توسع ايدوب، معلوماتی زياده اولور. سن انحطاط فرق بشدن آخر عمرگه قدر مرور اينگان (يامدر)؛ بودورنق آلمشینه قدر مدته كهولت زمانی سوگره شخونخت زمانی ديوب تقسيمی واردر. سن انحطاطه جميع اعضاء و عقل هر قابوسی يواش يواش كيموده نا اولگانچه توبانلاوده بولور.

برنجی دور سن نما دخی صباوت و شبابت زمانلرينه بولنور. ولادندن حد بلوغه قدر صباوت زمانی، بلوغدن اونوز ياشه قدر شبابت زهانی دبرلر. صباوت زماننده بالالر اعضاء جسمانية لرینی ياگی استعمال ايديه باشلاقلرندن هر تورلی خسته لفرغه دوچار اولورلر. بناء عليه بو وقتده صبيانك تربيه جسميه و خليه لرلی ايلان محافظه صحتلرينه اعتناء ايدلور. شبابت زمانی تعليم و تربيه زمانيدر. تربيه جسميه نك تربيه معنويه گه بيوك تأثيری واردر.

انسانه كندينك موجوديتینی بلدروب معلومات ابتدايه و يرن، هم عالم خارجی ايله مناسب پيدا ايتدن حس اعضاءلر بدر. الله تعالى حضرتی بنده لرینه اوشبو عالم اجسامده محسوسات خارجيه نی ادراك ايچون حواس ظاهره خلق ايتمشدرکه انسان بوتلر واسطه سيله اشيايه مطلع اولور؛ فقط حواس ظاهره هر قابوسی منبع معلومات ايسه لرده تحصيل ايدلمش معلومات قطعی و خطادن سالم اولمز؛ صبيانده حواس ظاهره باشقه اعضاء كبی حالت طفلانه ده بوتلور كندی كندنه نشو و نما بولور ايسه ده مكتبلر آنلرنك ناسينه ياردم ايديه چكندن حواسكه متعلق تجربه و طريق تربيه نه اولديغنی بيان ايتمك مناسبدر. چونكه رساملق و حسن خط انشاء و كتابت و موسیقی و هيكل تراشلق كبی صنایع نفيسه حواس خمسهي تربيه ايتمك ايله حاصل اولاجاندر.

حواس خمسه، ذائقه، لامسه، ساهمه، باصره، شامه حسارلر بدر. معلوماترکه

انسان

انسان ولادت زماننده باشقه حيوانلر كبی متجسس اولمز آلات حسيه لرلی يواش يواش هر كنه ككيلور. حيوانات سافره بالالری طوغديغی كوندن اعتباراً آيافلانوب سوق طبيعتيله كندينه مناسب غذا ايزلرگه و هلاكنه سبب بولغان نرسه لردن صافلانورغه بيلور. ياگی طوغمش بالاده قواي نفسانیه دن هيچ بر اثر كورلمز؛ احوال حيوانيه دن آنچق نفس و صدا و بيرهك و بر مقدار آغزینی هر كندلنرمك كبی حاللر مشاهده اولنور. بوندن آكلاشديغنه كوره بعد الولاده انسانده ايلك اول حس ذائقه طهوره كلور، آندن سوگره حس بصر قوزغالور.

حواس خمسه دن حاسه لامسه

انسانك تيريسنده و جمع بدننده منتشر بر قوتدرکه اشيا نك قوريلق، يووشلك، اسسلك، صوتلق، فانيلق، بوه شاقاق كبی اوصاف خارجيه سی بو قوت ايله حس اولنور، مذكور حس رحم مادرده ايكن ظاهر اولور بالا آناسی قارننده ايكن بعض شيار ايله متأثر اولور. ولادت بعدنده بو قوت اوسه باشلار. حس لامسه نك تربيه سی جلدك طهارت و نظافتته منوطدر. صبانق دائما اسس صو ايله يووب سورتوب اووب تورمق ايله بو حس زياده اشور دائما صوق صو برلان يوواسه ياكه هيچ يوولماسه مذكور حس كبی باشلار بوتلر هر ايكجسی افراط و تفریط بوللری اولديغندن نماي طبيعيسنه ضرر بيرور. صبيانك نظافتلری خصوصنده دخی اعتدال اوزره بولوب حس تماسينك نماي طبيعيسنی محافظه ايتمك لازمدر. خاصة لامسه بعض بالاده فطره زياده و بعضيسنده نقصان اولور قابو بالاده خلفه زياده بولماسه بعضا بلی صو و بعضا صوق صو برلان يووب تعديل ايتمك لازمدر، نقصان بولغانيتی یلی صو برلان بيناب اووب تزديدنه اجتهاد ايديلور.

حس لمس حاسه لامسه نك بارماق اوچلر نده بولغان قسيدر. معلومدرکه

صبيان هر شينى اوزلرينه متصل كوردكلرندن براق ويغيننى كورسه لر آنى
توتفق استرار بو حال بالالرده جبلى بر سوق طبيعيدر . ابتدا قولى نىگان
نرسدن فورقار اسسى و صوفدن مضطرب اولور بر ابكى دفعه دن صوگره
ملكه حاصل ايدرلر .

حس لمسك تربيه سى نورلى نمرينلر ايله توسيع ايتمكدر؛ مثلا صبى حالنده
اسسى و صوفقنى حس ايتدرك ايجون آز آرزغه اوتقه بوزغه قوللرينى نىگزمك ،
وايون طريغله كوزلرينى باغلاب قوللرينه نورلى جسملر بيروب آغراق
ينگللك قانلىق بومشاقق كى صفتلرينى صورادق كى .

ممالك متمدنه اوشبو طريقه نمرينلر ايله اعى لرگه معدنياتنى بر
برندن تفريق اينارگه واوياچيلق كى قول هنرلرينه اوگرانلر ، حنى
قبارتملى يازولرى قوللرى ايله صباب اوقى تورغان ايتلر بو واسطه لر ايله
كوزسز ، حرفلرنى شكللرينى وى روشده كلمه لر ترتيب قىلغاننى بله لر .

حواس خمسهدن حاسه باصره

اشيانى ركنى زوراق و كچكته لك ، ياقن و براقق كى اوصاف خارجه سنى
بلك ايجون ، دشماندن و مخاطره لى شيلردن اوزينى صافلاق ايجون آلت
باصره به قولمش قوتدر . كوز عضو بصراولسه ده ، ضبا واسطه رويندر ، ضباسز
كورمك ممكن اولماز .

صبيان بصراق ابتدا بر برندن فرق ايتمايچه اوز بدنلرينه متصل
كوردكلرى ، واشياي فطوغرافده غى كى باشى توبان كوردكلرى تجربه ايله
بلمشدر ، ولادندن بر هفته صوگره فرقنه واروب شمع كى نورانى نرسه لرگه
تعجب بصرا ايدرك آلت باصره لرينى استعمال ايتن باشلارلر . بوزمانده شمع
كى نورانى نرسه لر بالاننى كوزلرينه توغرى قولور؛ مورولوب قارى نورغان
برده بولسه كوز ويا مويىنى قيشق بولوبنه باعث بولور .

حس بصرننى تربيه سى تجربه و مهارستدر؛ مثلا الواننى كوستروب
درجه لرينى تعبين قىلدرمق ، كوز برلان تعين مسافه و مقدار و كميت اصولنى
اوگرانوب مهارست ايتدرك كى .

اسباب مضره كوزگه ضررى سببلر : زياده آچيق يا قيقق خصوصيله بر
برينه ضد توسلارنى انضمامى ، دفعه فارانغلندن ياقنى غه چقمق ، ضياء شمسكه
قارامق ، دفعه هواننى تبدلى ، بيل ، رطوبت ، توزان ، توتون كى نرسه لردر .
حس بصرفى تليل ايتديكندن صبيان اوسكان زمانلرده بو كى شيلردن
تعجب و محافظه ايتك توشليدر .

بعض بالاده آلت باصره خلقه يمورى ، و بعضيسنده ياصى بولور؛ كوزلرى
يمورى بولغان بالالر اكثر يا قصر البصر علتنه ، ياصى بولغانلر طويل البصر
علتنه مستعد بولورلر . مريبلر بو حاللردن متنبه بولوب ، يمورى كوزلى بالانى
براق نرسه لرگه باقدروب براقدن كورورگه ، ياصى كوزليلرى ياقيندن
كورورگه نرين ايتدرك بو خسته لفلرنى اوگنى آلىق لازمدر .

قصر البصر علتنى برسببى مكتملرده اوسنال و پارتلرنى مناسب مقياس
ايله ترتيب ايدلمش بولماويدر دغى بيك اينچه حروفات ايله طبع ايدلمش
كتابلرنى مده مديده مطالعه ايتمك قصر البصر علتنى توليد ايدر (مريبلر)
دقت ايدمچك امورنددر . ضحراده اوسكان آدلر براق منظره لرگه باقوب
عادت ايتدكلرندن قصر البصر علتنه نادرا مبتلى اولورلر هم قوت باصره لرى
زياده بولور شهر اهالىسى براق نرسه لرنى فرقنه واره آلمازلر .

حس بصردور اولدنى صباوه زماننده ضعيف بولور دورثاننده كمال بولور
دورثالنده تنزل ايدر .

حواس خمسہ دن حاسہء سامعہ

صوت و صدالرك شت و وقت غلظت و لطافت كى صفتلرینی بلور
بچون ایچكى قولاقده موضوع بر قوتدر، انسان مخرجگه مستند طاوشلرینی بو
قوت ایله حس ایدر، غیر بلره مرامتی بونگله افاده ایدر؛ حس سمع اولمازسه
نسان كندی اسنی بیله بله آلاماز. صبیانده ولادتدن بر هفته صوننده بو قوت
اویانه باشلار بالا یوقوده ایکن بر طاوش ایشنسه قورقوب کوزینی آچارسس
یرن آدمه بافار .

حس سمعنك تریبه سی آلت سمع اولان قولاقنی تطهیر واسباب مضره دن
وقایه ایتمكدر . طوب ملطف كی قاتی طاوشلر موازنه طبعیه سنی بوزار
دائما نگرمن كی گورلنی یرده تورف، التهاب الدماغ، احتباس الدم كی
سببلر حس سمعنی تغلیل ایدرلر. صبیانك هر قابوسی ورنلی کویلی طاوشنی
خوش کوزورلر، آنا و مریه لرینك کویله گان طاوشلرینه راحت راحت اوبورلر .
عصبی المزاج بالالرغه آغرسس حدت بیورر، لطیف خوش طاوشلر حدتنی
تسکین ایدر .

حاسهء سامعه آلات حسنك ایك كبراكلیسی صاندالور چونكه سمعدن
معموم بولغانلر جمعیت بشریه گه كرمكلی ایچون اسی لردن زیاده اذا چكرار
ودائفا معوم كوزورلر، سمعدن معموم اولغانلرنك اكثری دیلسز اولور
بونك سببی سوز ایشتمك لرندن تكلمگد ملكه لری اولما یچه ابنای جنسلری
ایله معاملهء فكریه ده بولنه مدفلر یدر .

حواس خمسہ دن حاسهء ذائقه

بیوب اچدیكمز شیلرك اوصافنی بیلمك ایچون دیل اوستینه بایلمش

بر

بسر قوتدر انسان بو قوت ایله آغزینه آلدیغی مأكولات و مشروبانك طعم
ولذتنی بیلور، استعماله صالح اولانتی انتخاب ایدر. بعض خسته لقی حس
خوقنی تغلیل ایدر، بعضیسی بالکل محو ایدر بو کبی بر حال واقع اولسه اطباءیه
مراجعت اینمك نیوشلی اولور .

قوة ذائقه نك تریبه سی آغزك نظافتنه رعایت ایتمكدر . حس ذوق
صبیانده طوغاچده ظاهر بو اور .

حواس خمسہ دن حاسهء شامه

مدار حیاتمز اولان هوا ایله غداور و ایچك صفتلرینی بیلمك ایچون برون
ایچینه قویلمش قوتدر . هوانك حرارتیله کوتارلگان ذره لر برون ایچینی ستر
اینکان غشایه تأثیر ایتدیکندن حس شم وقوعه کیلور . حس شم ایله انسان
اطعمه و اشربه ده و تنفس ایندیکنی هوا ده بولغان ایسلرینی طوبوب فائده لیسندن
استفاده ضررلی بولغانندن احتراز ایدر . حس شم انسانده فطره نقصان ،
حیوانلرده خصوصا کلیده زیاده بولور .

حس شمنك تریبه سی، آلت شم اولان بوروننی و باشنی نزله کیتوره
نورغان سببلردن صافلامدر . عصبی المزاج بالالرنك قوهء شامه لری اوتکون
ایسلی نرسه لردن محافظه ایبولور، تیری و کون زاوودی کبی فنا ایسلی یرده
متمادیا تورف حس شمنی تغلیل ایدر . قوهء ذائقه ایله قوهء شامه ده مریلرنك
بیوک خدمتلی کورلر، مگر قوهء لامسه ایله برلشدره رك بعض معادن
و نباتاتك جنس نوع حجم وصلابت والاستبقت کبی خاصه لرینی تعیین اینو
طریقینی کوسره بیلورلر، حس سمعنك کسب ظرافت اینمسنیه حس بصرنك
حذاقت اینمسنه معلملرنك معاونتی و آردر .

صبیان بر باش تمام بولغانچه حواس خمسہ نی استعمال ایدرگه اوگره نورلر،
ایکتچی باشنده آنا لساننده بعض سوزلرینی آکلاب اینورگه، بر و ایکی هجالی

ايمزونی عادت ايتدرمك تيوشلپيدر . ارضاع زمانلری نظامه قويلسه والدهر زحمت چكماينچه كچه لدره راحت يوقلارلر عادت طبيعت ثابته اولور . بالا بغلاغان صابن ايمزومك بالانك صحنه ضرر بيرور ، چونكه معدهسى تولوب هم ايندره آلماينچه استفراغ ايدر وايچ آغريفلرينه دوچار اولورلر .

بالانك صحنه مناسب عادي ايمزومك ناولكده آلتى دفعه اولور بوده كوندر دورت ، كچه ايكي دفعه در ، هر بر ايمزومك اونا ايكي مينوت ايممك ايله بالانك فارنى تويار آرتقى فائده سزدر .

بالارغه ويريله چك سونك كيفيت وكيمتنه حتى خواص كچه بويه سينه حتى دقت ايدولور ، (الرضاع يغير الطباع) ديپورلر نجره ايتكان آدملر كچه سوييله تربيہ ايدلگان قوزينك يونى قانى ، قوى سوييله تربيہ ايدلگان كچه بالاسينك يونى يمشاق اولديغنى سويليلر ، بو حالده سونك اوصافنه وماده سينه فارامف تيوشلى بولادر . سونك ايسك فائده ليسى بالاغه اسهال وانقباض ويرمساينچه هم اولنغانيدر . طبيعت و جمعيت ، صحت و سعادت والده لردن بالذات بالالرينى ايمزومك طلب ايتدر . تام بير آنا بولمق ايجون هم نوزومف هم ايمزومك لازمدر ، بالكلر توليد ويا ارضاع ايدنلر يارم آنا سانالورلر ، بو حالده صيبانك برنجى مربيہسى آناسى اولمق دركاردر ، بالا ايجون آنا كى مرحمتلى و شفقتلى هيچ كم بولا آلماز .

آنا سوي طبيعتى جهتييله بالانك احتياجنه كافيدر ، چونكه آنا سوي بالانك بدنينه واعضاء وقتنه كوره تحول ايدر بالا زباده ايمدكچه سوي حتى زباده لشور اعضاسى اوسكان صابن سونك عدالغى وقتنى آرتار باشنه حيوانلرده بويله دگلدر ، مع هذا بير معذرت شرعيه مبنى آنا سوي بالانى تربيہ ايدومك صالح بولماز مثلا حامله اولمق باكه ايتفاوى المزاج اولمق ياخود سل

خفيف كلمه لرايله مراملرينى آكلانديه طروشلر ؛ اولاحروف شغوبه دن مركب بابا ماما ايه كى سوزلر ايله نكله باشلارلر . اوج ياشينه قدر سوز آكلاب بر مقدار سوبلاشرك بواورلر آلتى ياشنده بخشى ويان نرسنى بيلوب اعمال فكرگه بير درجه اقتدار كلسه ده اعضا وقوه لرنده ضعف بولغان سببلى علم اوگرانديه شروع ايدلمز ، چونكه قواى عظيمى مشقتلندرلك اعمال ، فكر صيبانك ايدنلرينك ضعيف بولويته سبب اولور ، بوياشلرده بالالرينك تربيہ جسميه لرينه وتربيہ خلقيه لرينه دقت ايدولور .

صبيان معلومات حاصل ايتمك ايجون اعضالرينى تكرر استعمال ايدرلر ، بو استعمالدن عمرلك ملكه وعادات حاصل اولور كذلك نقشسز لوحه كى اولان قلوب صافيه لرى نى نرسه حك ايتسك قابل ممكن بر حالده بولنور ؛ بناء عليه صيبانك حرکات و سکناتنه دقت ايدومك دائما حسن امثال كورگانيب اخلاق حسنه ايله خلقلاندومق اخلاق قبيحه دن نفرت ايتدرمك لازمدر . اوتوز ياشينه كبلگان بر آدم ياكى بر عادتكه بيك زور ايله اوگرانور ، بر خلق و بر عادت سن انحطاطه قدر دوام ايتسه اول خلق لمده كه كرگانچه اول آده دن آيرلماز . ايمدى اخلاق مبداء و منشاقى اولان زمان طفوليت نظر اعتباره آلتوب صيبانك تربيہ خلقيه سينه مبادرت لازمدر .

رضاع

بالا والده ياخود مرضه طرفندن ايمزدرلسه رضاع طبيعى ، كچه وقوى وصغر سوي كى حيوان سوييله تربيہ ايدلسه رضاع صنعى دبرلر . صبيان بدايه سود ايله تربيہ لنور ، آنك ايله اوسار وقتلنور ، ولادتدن بش آلتى ساعت اوتكاج ايمزه باشلانور ، بش آيغه قدر بالكلر سود ايله تربيہ اولنور . بالانك ايتداده ايمووى منتظم بولماسده ايكي هفته مورونده معين وقتلرده ايمزوى

الرتبه کبی امراض ساریه دن بریله مبتلا اولوب بالا آناسندن طبیعی یاورائی خسته ای اکتساب ایتمک خوفی اولور، بو حالده بالائی اییزوگه یاغی بالا تودرغان کورکام خلقلی سلامت وجودلی یاشراک بر خاتون تابقی نبوشدر . بویله خاتون طابلماسه آنا سودینه، شایهتی زیاده اولان حیوان سودیله تربیه اولنور، کجه وصغر سودی کبی .

بونلر دخی اولان لثانی صو، صوگزه نصف ثاک مقداری صو اولارق ویریلور. صبیان بش آلتی آی مقداری سودایله تربیه لندکنندن صوگزه طعام ایله تربیه ایدوله باشلار، لکن ویریله چک طهارت خفیف اولوب ایوزانلرینه تعیین ایله بیروولور، اگر کوننده ایکی دهه طعام ویریله چک اولسه ایکی دهه اییزمک تنقیص ایدولور .

آلتی آبدن مقدم طعام ایله تربیه ایدلگان بالالرنک انحال هضبه لری بوزولوب فارنلری شیشار، قول و آیاقلری نیچکه رور .

(فطام) بالا ایکی یاشنی تمام اینکانده سوددن بالکل آیرولوب اکل و شربه عادت ایندرولور . فقط سوددن آیرغانده ایمودن دفعه کبسلر، بلکه یواش یواش تنبصله کبسلور . صبیانک معدله لری همان ضعف اولدیغندن فطام صوگنده ویرایش طهارت خفیف اولملی وقوه هاضمه لریله متناسب اولمیدر . بالانک بدننی اوسدررگه فائده سی اولمیان یهشدر و شکرلی نرسه لر یاش = خام نرسه لر آشادون منع ایدولور، دائما نزیید قونه سبب اولان اطعمه ایله تربیه ایتمک لازم اولور .

(نوم) دنیاده جان ایاسی بواغانک بارچه سی حیاتی محافظه ایچون سعی وجهد ایتمگه محتاجدرار، چوق اشتغال ایله اعضاره فتور کلور اوشبو فتوری دفع ایچون استراحت لازمدر، بالکتر شغلدن بوشانقی ایله نام استراحت

حاصل

حاصل اولماز، چونکه حس بصر، حس سم ایچون سکونت یوقدر جمله اعضابه سکونت تامه ویرن اویقودر. اشتغال وقتنده غی بورغلتف نوم ایله زائل اولور. بدنده یا کین قوت و منانت حاصل اولور .

جمله اعضانک حرکتینی تنظیم ایدن دماغ دخی استراحت احتیاجی واردر. دماغ اویقوسز سکونت کوره دیکندن عقل خلل طاری اولور. صبیانک بدنلرینک نماسی و صحتی ایچون الوغلردن زیاده اویقوبه احتیاجلری واردر. اویقو زمانی یاش بالالر ایچون تعیین اولمسده الوغلر ایچون کچه اخشام یکنندن اوج یاکه دورت ساعت اونکاج یاتوب سکز ساعت نهایت اون ساعت اویقوی تعیین ایدولور. صباح وقتنده بالالرنی اویقودن اویغاتوب صافی و تازه هواده گیزدرمک خصوصا بازغی هواده بوروگه عادت ایندرمک صحت بدنلری ایچون بیگ فائده لیدر . بالغ انسانلره صباح وقتی ابدست آلوب نماز قبلق عین فائدهنی ویره چکنده شبهه یوقدر .

حرکات بدنیه

انسانک صحت و عافیتی ایچون حرکانه احتیاجی واردر، چونکه حرکات ایله بدن قوت و منانت کسب ایدر . سن نماده گی حرکاتک صحت وجود ایچون فائده سندن باشقه اطفالک عقل و فطانتنی جلالندروب استعداف آرتدیرمه معاونتی واردر . حرکاتک ایگ سهل بولغانی، بورومک، بوگرمک، سیکرمک، حوده بورمک، آتفه بنمک، طوب اوبناقی کبی حرکتلدر .

حرکات بدنیه تک منظم صورنده اجرا اولنسنه جناستبق دیرلر جناستبق ایدر ایکن قایو عضله ی حرکت ایندرمک و بوندن قایو اعضابه فائده کبله چک اولدیغنی بیان ایدر ایچون مخصوص معلملرینه احتیاج واردر، حرکات

کورماینچه کچه و کوندز صنعت یا که کتابت ایله مشغول اولنار بدینچه ضعیف کبت کیده خسته او اولور .

صبيان ایچون بومبه اقل ایکی ساعت حرکت بدنیه لازم کورامشدر .
اطفالک او بونلری ممکن مرتبه ایلروده سلوک ایده چک طریقلرینه تحصیل ایده چک هنر و صنعتلرینه فائد اولوراق صورته فنی و منتظم اولمق و دائما نعت نظرانده اجرا اولمق نیوشلیدر . مکتبلرده طاولش برلان الهی اوقورغه بالالارنی او گرانک اعضای تنفسیلرینک آچلوینه بر جمناستیق اولدیغی کیی حیات ونشولری ایچون ده بر حرکت بدنیه اولور . درسلك اول آخرلرنده یوکسک سس برله قصبه و ایبات اوقومق نیوشلیدر .

(البسه) هوانک تأثیرندن بدننی محافظه ایچون کیومگه احتیاج طبیعی وارد ، انسان بروده و حرارتک تأثیرینه کیوم ایله مقاومت ایدر .

البسه ایستر اکثر بدنه ایستر باش آباق کیی بعضی اعضایه مخصوص اولسون هر بری اقلیمه و موسمه و زمانه کوره تبدل ایدر . حفظ الصحة نظرندن بدنک طبیعی حرارتنی محافظه ایچون ایلک فائدهلی کیوم یون منسوجاتیدر . کولک اشطان کیی ایچ کیوملرنده مامق منسوجاتی ، اسسی موسملرده کتان کولک فائده لیدر . کیوم کیراک فایو بچمه اولسون خفیف و کبک بولمق لازمدر . مودهغه ایاروب تنگلمش اعضای فصوب یووب نورغان کیوملر ، طار چینوک و کاوشلر بدن ایچون غایت ضررلی در باش کیوملرینک آغر و طارلغندن اسسی وقتلرده فان باشقه هجوم ایدوب کوز و قولاق خسته لکی پیدا ایدر . بالالری گل ناز بولوغه ، استعداد فیلار ، اوشاندای بالانی بیشکده ایکن باشندین آباغنه قدر صاروب بایلاب قویمق بیک فنا عادتدر ؛ بونلک سببلی اعضالری حرکت کورماینچه ضعیف اولور . هضم سزلف ایچ کوبمک صرع

کیی

کیی خسته لندر پیدا اولور بو کیی حاللر واقع اولمزدن مقدم صبیانی محافظه ایتمک نیوشلیدر .

حفظ الصحة ننگ قواعدنه موافق تربیه ؛ بشکده حالده صبیانی خفیف و پاک چوبراک ایله صاروب قول و آباقلرینی باغلامیچه قویمق ، یوشاق اورنده یاتقرف ، باشلرینی یووب قورونوب نورمق ، سن طفولیتده کیوملرینی موسمه مناسب حاضرلمک ، باش کیوملری خفیف ، آباق کیوملری بلی اولمقدر .

قوای روحانیه

انسانک جسم و روح و قوه لردن مرکب اولدیغی بیان اولمش ایدی مذکور قوه لر معادن و نباتانده موجود اولمیوب حیوانتده بعضیلری ناقص اولاراق تابولمقددر .

صیانک قوای روحانیه سی حواس ظاهره سندن سوگره حرکت ککیلور ولادتندن بر آی کبچدکن سوگره بالاده انفعالات نفسانیه اثری بولغان کوز باشلی بکاء و تبسم حالی کورنور . ملکات روحانیه دخی اعضا جسمانیه نسبتنده نشو و نما بولور . انسانده اولان قوای روحانیه اساسا اوچدرکه ؛ اعمال و افعال روحانیه بو اوچ دائره ده دوران ایتمکده در مذکور قوه لر قوه احساسیه ، قوه ارادیه ، قوه ادراکده در علماء تربیه بو قوه لره منشاء دماغک حرکات و تبایلاتی اولدیغنی کوسترمکده درلر .

(قوه حسیه) محسوسات و معقولانک ماهیتنی و اوصافنی بیلیک ایچون نفس ناطقه یه ویرلمش قوه درکه ؛ حواس باطنه دیرلر . حواس ظاهره ایله اشبانک اوصافی ظاهره سی بیلمسه ده حقیقت و ماهیتلری ادراک اولتمیدر ؛ مثلا حسن لمس ایله طاشنک اجسام صلبه دن اولدیغی بلنسه ده ال ایله طاش ماهیتنی ادراک اولتمز ؛ بونلک ایچون دیگر بر قوه احتیاج واردرکه اوده حس باطنیدر .

(حواس باطنه) محسوسات خارجیه ننگ ماهیتنی هم معقولات ایله مجرداتی ادراک ایچون نفس ناطقه به بیرلمش قوه لردرکه بونلر دخی عقل وهم وجدان اسمنده اوچ قوه در .

(عقل) حقایق اشیا بی حسن وقبح، کمال و نقصان کبی امور کلیه بی بیلیم ایچون نفس ناطقه به ویرلمش قوه در، انسان سائر حیواندن بونکله آیرولور. حیوانلرده بدرجه حس بولسده قوه عقلیه بولنمز مثلا کلبه حس اولدیغندن خواجه سنی طائیر ایسده عقلی اولدیغندن خواجه سینک ماهیتنی وقاچ باشده اولدیغنی بیلیمز. حس تائیمق، عقل آگلامقن عبارت اولور. قوه عقلیه انسانه آنا رهننده احسان اولنور. بحسب الفطره متفاوتر بعد الولادة حد بلوغه قدر جسمیه متناسباً اوسار بو وقتده عقل طبیعی دیرلر. مدار تکلیف اوشبو عقل طبیعیدر ملائکه کرام عقل فطریلری اولدیغندن مکلفدرلر .

حیوانات عقلدن مبروم اولدقلری جهنله بقاء نوعلری و حظوظات جسمانیه لری خدمتندن باشته هیچ بر وظیفه ایله مکلف دگللدر. قوه عقلیه علوم و معارف ایله تزیین ایدیلوب تجارب ایله توسیع ایداسه عقل تنسیب ائمنی آلور. عقل حقایق و تعریفات اولیه بی حصوله کبترمک اقتدارینه مالک ایسده بو اقتدارینی فعله چقارمق ایچون تربیه کورمک سن بلوغه ایرشمک لازمدر. عقلک بدرجه کمالی یدی باشنده در نهایت تکمیلی بلوغدر، ایشته بو اجلدن یدی باشنده بالالار ادا صلا ایله امر اولنورلر، تمام حقوق ایله موظف اولوب ترکی ایچون مؤآخذ اولنقلری بلوغلرینه تأخیر ایدلمشدر. عقل ایله حس آراسنده فرق اولدیغی کبی عقل ایله ذهن آراسنده دخی فرق واردر هرکمه اوقومق لازمدر دیو عقل حکم اینسه، نصل اوقومق نره ده تحصیل اینمک لازم اولدیغی دوشینیلور بو دوشنمه به ذهن دینلور. ذهن عقلدن متین بعضا بالعکس اولا

بیلور

بیلور عقلی ایله ذهنی برلکده تکمیل ایدن آدمه داهی دیرلر . (وهم) سوق طبیعی دخی دیرلر محسوسات ماده ضمنتده موجود بولوب حواس خمسہ برلان حس اولنمیان معانی جزیه بو قوه برلان حس اولنور میوانلرده بو قوه عقل اورنینه قائمدر؛ حیوانلر بورینک عداوتیه چوباننگ صداقتنی وکندی والده لرینی بو قوه ایله بیلورلر؛ مثلا قوی بورینی کورگان وقتده بوری ننگ صورتی حس مشترکنده حاصل اولدیغندن قوه واهمه سیله بوری صورتنده بر عداوة حس ایدرهک اول صورتی خیالنده صافلار، تکرار کوردیکی وقتده اوآگی صورة اولدیغنی نخطر ایدوب قورقار. قوه واهمه کلیاتی ادراک ایدمهز عقل کبی دگلدر . مثلا میتدن قورقلماز دیو عقل قطعی حکم اینسه وهم ادراک ایتمادیکنندن عقله معارضه ایدر و غلبه ایدوب قورقار .

(وجدان) حسابات قلبیه دن منبعث تأثرات نفسانیه بی موجب بر قوتدر. انسان بو قوه برلان کندینک هم غیرینک حرکات و سکانتنده مستر بولغان خیر و شر، نفع و ضرری ادراک ایدر موازنه و محاکمه ایدر، تمايلات و افالک بخشى و بیان اولدیغنی تقدیر ایدر؛ بو محاکمه ننگ نتیجه سنده سرور یا حزن حس ایدر، بواجلندن نفس ناطقه ننگ آلام واکد اردن متأثر اولمسنده وجدان دیرلر، وجدان حاکم عادل کبی نمکن ایدر کندوسنه جبراحکم اولنمز، مقاصد و افعالمز ایچون اوّل بزنی مسئول ایدن شیء وجداندر. حسب البشریه نفس الامرده بخشى بی بیان و بیاننی بخشیدر دیه حکم ایداسه وجدان بو حکمه اصلا و قطعاً رضا اولماز. وجدان عقلگه وهم حسکه مربوطدر. چونکه افعالی قوه عاقله محاکمه ایدر، حکمک نتیجه سی اولان سرور و یا هزنی قوه احتسابیه تولید ایدر. مثلا بر آدمک افعالنی تحسین و یا تنقیح، احترام و یا تحقیر ایدیه بیلورز؛ ایشبو تحسین و تحقیر احترام و تنقیح حکمدر، مذکور آدمه محبت و یا نفرت ایدرز؛

بو ایسه اولکی حکمک نتيجه سیدر ، احساساتدن تولد ایتمشدر . بوکی احکام و احساساتده بزه مسئولیت فکری الفا ایدن شیء وجداندر .

بعض وقتده وجدانک حکمی تبدل ایدر ، بودخی انسانک مسئولیت و علم مسئولیت جهنی تبدل ایتدیکندن اولور . وجدانک مؤاخذه سینه دوچار ایده چک افعالدن مجانبیت اینمک اصلاح نفسنک برطر یقیدر . ملاحظه و تجربہ ایله درجه کمالی بولان وجدانه وجدان اخلاقی دیبورلر . اطفال ایله بالغ آدملرک وجدانی بر درجه ده دگلدر . صبیان بر ساعتک بیکدرلو ملاحظه ایتدیکندن فکر و ملاحظه ایتدیکی شیلرنک کافه سیندن خبر بیره آلاماز ، بالغ لرنک وجدانی صادق و ملاحظه لی اولور ، اشیو سببیدن صبیانک ذهننی درس وقتلرنده ویرلش در سلرگه گنه حصر ایتدیرمک ایچون سعی و غیرت ایتمک معلملر وظیفه سیدر .

(قوه ادراکیه) اشیانک حقیقتنی واسع اطرافلی اینوب آکلامف ایچون نفس ناطقه یه ویرلش قوندر ، ادراک حقیقتده جوهر مجرد اولان روح صغنی ایسه ده دیگر قوه اره دخی مجازا اسناد ایدیلور .

(قوه ارادیه) بر فعلنی ایفاع و یا عدم ایفاع خصوصتده نفس ناطقه ننگ میل ایدوب قرار تاپونندن عبارتدر ، نفوس ناطقه قرار لرنده مختار درلر ، افعال بشرک کافه سی اشیو قرارک اثر و نتیجه سیدر . انسانک نائل مکافات و یا مظهر مجازات اولسی اراده سینک فکر و نظارغه هستند ، صواب و حقیقته مقارن اولوب اولدیغی اعتبار بله در . عین بر فعل کندینی سجت ایدن فصد و اراده به کوره باشقه بررنک باشقه بر صفت کسب ایدر ، فائل مغمی ایله فائل منعید کی ؛ او اگیسی فائل ایسه ده جانی دگلدر . ایشته بونک ایچون اخلاقا مسئول اولماز . فاعل ایشاد یکی فعلدن کندی غافل ایسه ، یا اول فعلک بیخشی و یمان اولدیغنی تپییزه مقندر دگل ایسه ،

یا که

یا که بر قوه جبریه تحت تأثیرنده اولوب اراده سینه مالک دگل ایسه بوکی حاللرده مسئول دونلماز ، زائم مجنون مکره کی .

قوه ارادیه تعین مطالب خصوصتده قوه عاقله ننگ رهبر اکینه محتاجدر ، کامل العقل ایله ناقص العقل اولنلرک مسئولینلری برابری اولدیغی بونی اثبات ایدر .

معلوم اوله که کبراک حواس ظاهره کبراک حواس باطنه واسطه سبله ادراک اولنغان اشیانک صور مدرکله لرینی حفظ ایدوب حاجت وقتده تحظر ایتمک ایچون مذکور اوج قوه ننگ متمماتندن صانالغان بر نیچه قوه باردر بونلر : حافظه ، خیالیه ، مفکره ، متصرفه اسملرنده درلر .

(قوه حافظه) عقل واسطه سبله ادراک اولنغان معقولات و مجرداتک صور مدرکله لرینی حفظ ایدوب لیدی الحاجة نفس ناطقه یه عرض ایتمک ایچون بر قوندر ؛ بر قوه عقل ایله استحصال اولنغان معلوماتک خزینه سی کبیدر قوه حافظه دقت و ملاحظه ایله کسب قوه ایدر ؛ یعنی نفس ناطقه بر ماده نی دقتله ملاحظه ایدرک حقیقتنی آکلامش ایسه قوه حافظه اول ماده ننگ صورتنی خزینت حفظنده صافلاب کبراک وقتده نفس ناطقه غه عرض ایدر ؛ اگر دقتسن ملاحظه ایدلش اواسه صور مدرکله آز زه مانده زائل اولور ، او یسلاپ تحظر ممکن اولسه سهو حالی ، تحظر اینه آلمز سه نسیان مالی واقع اولور .

حافظه ننگ درجه کمالی طوقزدن یکریمی اینکی باشکه قدردر ، آندن صورکده تدنی ایده باشلار اینک متین حافظه ، صحتی بر کمال اولان آدملرده در ، ضعیف البنیه آدملرک متین و واسع حافظه لری اولمز .

(قوه خیالیه) الات حسیه دن غائب اولان محسوسات ماده ننگ صور مدرکله لرینی ضبط ایدر ؛ ایچون بر قوندر که ، نفس ناطقه لیدی الحاجة بو خزینته یه مراجعت ایدوب تصرف ایدر قوه مذکوره وهم و حس ظاهری واسطه سبله اکتساب

اولنغان معلوماتنىڭ خزىنەسىدەر . معانى جزئىيەنىڭ صورىنلرى ومادى نىرسەلەر بوخزىنەدە بولغان جەتلە حس مشترك دىنى دىرلەر .

خىبالىڭ اختراعاتى حافظە، وجدان، حواس خمسە مستحضراتتە مەحصردەر .
ھەرسىلىكىڭ كىندىنە مەھسوس بىر خىيالى اولەيىلور؛ صنعت، شەھەر، تىجارىت، سىياسەت،
موسىقى، رساملىق خىياللىرى كىي . مجاز كىنايەلەرگە منشا قىدە خىيال اولدىغى كىي
روھە خوش كورنگان ھەرشى خىيالنىڭ مەھسولدىر .

خىيال ساقىتە سىلە صىبيان چوققىلى آت چىبانەلرى چانە ايدوب كىندىلرىنە
اكتىچە ياصارلەر . كوز آلدىندە وجودى اولمىيان بىر شىڭ شىكلى مەھسوسنى دىھن
ايلە تصور و فەھم ايتىگە خىيال دىنلور؛ ھىندىستاننىڭ آلتون چىچىكىلى نىباتى دىيىڭ كىي .

۳) قوۋە مەفكەرە (خزىنە حافظەدە بولغان مىدراكات عقلىيە آراسىنا مەناسىتلىرىنى
تەقتىش اىچون بالارادە واقع انتقالات دىھنىيە دن عبارت بىر كىيىتىدەر . نەفس ناظفە
بوتكىلە ھازىردىن غاىبە، ائردىن مۇئزگە، مەلومدىن مەھسولگە انتقال ايدىدەرگە
مەلومات جىدىيە اكنسانىنە موقف اولور؛ بو اجلىدىن قوۋە مەفكەرە وساقىل ادراكىدە دن
ھەد اولتىشىدەر .

(قوۋە مەنصرفە) خزىنە خىيالدىنە مەھسوس ايلە معانى جزئىيەنى
تەركىب ايدوب تورلى غەرىب صورىنلەر اختراع قىلغۇچى بىر قىسۇندىر ، انسان
اشبو قوۋە ايلە مەختەرعات نەساقە كەشەينە ناۋىل اولسور استەھارەلر بىلە قوۋە مەنصرفە
عەلى دىيىشلەر . مەلومات جىدىيە كەشەينە سەبب اولدىغى اىچون قوۋە مەنصرفە واسطە
ادراكىدە دن مەھسوددەر .

اينى بىشردە مەزكور قىواي رۇھانىيە دن بالىك مەھسوس كەسەنە يوقىدەر دىيىشلەر .
قوۋە عقلىيە ھەرنە قەدر مەتفاوت بولسەدە ايلنىڭ ضەيف العنل اولان آدمىنى دىھنى سەي
غەبىرت ايلە وظايفى مەكلىفە سىنى اداۋ ايدىرلىك مەرتىبە تەربيە ايتىمىڭ مەكلىدەر .

تەربيە

تەربيە اطفال اىچون مأمور اولغان ذاتلارنىڭ صىبيانە مەزكور قىسۇملارنىڭ
يوقىلغىدىن شىكابت ايتىنە يەھنى يوقىدەر ، سەي دە نەسور ايتىمىچوب نەدايىر لازىمەدە
بولسەلەر اللە تەئالى تەقدىر ايتىكان مەسلىكنە كفايت ايدىرلىك ھازىرلىشىش اولورلەر .

مەلوم اولەكە حافظە وخىيال خزىنەلەرنە مەھسوس بولغان صورىدە مەزكورنىڭ تەختىرى
قوۋە مەفكەرەنىڭ تەختىرىك واسىمەلەبىلە ھاسىل اولسە اختىيار ايدىرلەر؛ بونلەر دائىما نەفس
الەمگە موقف عەتلىگە كىلورلەر؛ ارادە وفكرىڭ مەدخلى اولماي تەچە ھاسىل بولسە
اضطراب ايدىر ، بونلەرە سەھوات دىرلەر؛ بومەدراكاتنىڭ آلات ومەزكورلىرى حس و ھەم
اولدىق اھتمالى اوزرە بەغزىلى نەفس الامرە موقف بەغزىلىرى غەيرە موقف
اولورلەر . آلات حسىيە بەغزىلى نەفس الامرە موقف بەغزىلىرى غەيرە موقف
كەسە سواھلىنى سىيارە كورور ، صوغە باطىرلىغان چىق مەنكەسۇر كورنور ، بونلەر
قوانىن ھەكىمەيە تايىق بىر كىيىت اولوب ھەسلىڭ ھەروقت غلطە اولە چەغىنە دىلەل
اولمىزلىر؛ مەھذا بونلەر ايلە استەھسال اولنغان مەلومات ھەروقت يەقىن افادە
ايتىمىزلىر بىلكە نەفس الامرە موقفنى تەقتىش وتەختىق لازىم اولور .

ھەم وخىيال ايلە ھاسىل اولان مەلومات دىھنى يەقىن افادە ايتىمىزلىر بونلەردە
تەختىقە مەناجىدلىر . تەقتىشلىرى تەركىب تەختىقە استەدلال وقىياس واستىقراۋ
طەرىقەلەر ايدىر .

تربيہ ناک ايکچي قسمي تربيہ خلقيه در که مزيات انسانيه ناک
ايکي مهم قسميدر؛ بوقسم تربيہ ده علمدن زياده عمل
مقصود اولور .

طبيعت بشر مريبلردن بالکيز مادي تربيہ طلب اينمز ، بلکه آنکله
برابر تربيہ معنويه و خلقيه دخی طلب ايدر ، انسانک بدنی تربيہ و تدبیه
ايلان اوسکان کبی نفس ناطقه سی تهذيب اخلاق ايله کمالت طابار . انسانک
سعادت بشريه به نائل اولوب مسعود اولمسی فضائل اخلاقيه ايله متصف اولمسه
باغلبدر .

تهذيب اخلاق اينجهان بر آدم جمعيت بشريه اچنده بر عفریت کييدر ،
اخلاق حسنه صاحبي بر عامی اخلاقسز عالمدن نيچه درجه آرتق سانالور؛ بناء عليه
اخلاق مبدأ و متشائي نه اولديغنی ونه بولده تربيہ لازم اولديغنی بيانه
شروع ايديله در :

(خلق) افعال نفسانيه دن بر فعلنک تکراری ايله حاصل بولغان ملكيه
راسخدر ، طبيعت سجيہ شيمه دخی بو معناده درلر ؛ اگر افعال جسمانيه دن بر فعلنک
تکراری ايله حاصل بولسه آگا عادت ديرلر . ابدی تکرار ايدن فعل افعال
حسنة دن ايسه كوركام خلق بخش عادت ديرلر ، افعال قبيحه دن بولسه ياوز
خلق بيان عادت ديرلر . بر فعلنک حسن و قبيح اولمسی عقل و نقلگه مراجعت
ايله بلنور؛ چونکه بر قوم و يا بر آدم نظرندہ حسن كورلگان بر فعل بر عادت
ديكر قومک نظرندہ قبيح ساناله بيلور .

وبالعکس عقل ايله شرعنک حسن كوردیکی افعال نفسانيه ايله خلقلنوگه
فضيلت ، قبيح كورگان عادتانوگه رزيلت ديرلر .

فضيلت موجب سعادت ابدیه ، رزيلت مستلزم مذلت دنيويه و اخرويه در ،
فضيلت ايله مسعوديت لازم و ملزوم قبليندن اولور . بناء عليه انسان هر حالده
افعال حسنه نی عادتلانوگه افعال قبيحه دن صافلانوغه بورجلبدر (حسنو اخلاقکم
تخلقوا باخلاق الله) کبی او امر جليله بو وظيفه یی کوسنرر .

اگر اخلاق رزيله مرضرينک تعديل و اصلاحنه باقلمازسه نفس ناطقه ناک
حيات معنويه سی زائل اولور . افعال اختياريه بشريه معلل بالاعراضدر يعنی
افعال و حرکات انسانيه هر حالده بر سببکه مبتنی اولهرق ايقاع ايدولور بوسبيلر
طلب لذت ، جلب منفعت ، دفع مضرت ، کسب معرفت ، ايفای عبوديت کبی
عرضلدر . آشامق و اچمک کبی تلذذات نفسانيه ناک استحصالی طلب لذت و جلب
منفعت ايجو ندر . منافع مستحصله نی محافظه يولنده حرکات بشريه دفع مضرت
عرضنه مستند اولديغی کبی تعليم و تعلم خصوصنده ملکات عقليه نی استعمال
کسب معرفت اوچونددر . طهارت و نماز کبی روزه و حج کبی افعال مشروعه عرض
عبوديت ايجون ايقاع ايدولور . اشبو عرضلرغه منشاء بولمق اولزسر و واجب
تعالی حضرتی بنی بشره ايکي خصلت بيرمشدر : بری خصلت بهيميه ، ديکری
خصلت ملكبه در ، فضائل و رزائلک کافه سی بومنبعلردن تولد ايدر . روحک بدنه
تعلقی نفس حيواني واسطه سبله اولديغندن نفس حيوانيده ايکي جهت حاصل
اولبور : ملكيه ، بری حيواني ايشته بوجهنلر خصلت تسميه اولنوب اعراضک
منش اولمشدر .

خصلت بهيميه

اوصاف حيوانيہ دن شهوت و غضبی مشتمل بر استعداد در که انسانی
خطوطات جسمانيه اجرا سنه سوف ايدوب عالم حيوانيکه تقريب ايدر .
(خصلت ملكيه) عقل و فکری متضمن بر صفتدر که انسانی تهذيب اخلاق

و تحصیل کمالات ایدوگه سوق ایدوب عالم ملکیتہ تقریب ایدر .
اگر خصلت بهیمنیہ سافته سیله حاصل اولان نمایلات نفسانیہ خصلت ملکیه
ایله تعدیل و اصلاح اولوب نفس ناطقه نمایلات مذکورہ به مغلوبیتندن محافظه
ایدامز ایسه انسانی عالم بهیمنیہ کیتورر .

خصلت بهیمنیہ دن شهوت

تلذذات جسمانیہ نالغلب و استیفا سینہ میل ایتودن عبارت برکیفتندر ،
بونلغ افراط طرفته نهالت ، تقریب جهننه کلات ، اعتدال صورتته عفت دیرلر .
(عفت) تلذذات غیر مشروعہ دن صاقلانوب حلال و مباح اولنلرینی ،
صورت معتدله ده استعمال ایتمکدر . عفت فضائل اصلیه دن اولوب زهد و تقوی
قناعت و حیا کی اوصاف جیمله تولید ایدر .

(نهامت = شره) اکل و شرب کی حظوظات جسمانیہ به انهماک ایله
حد مشروعی تجاوز ایتمکدر نهامت رزائلدن معمود اولوب فسق و فجور
سفاقت و اسراف کی اوصاف رزبله تولید ایدر .

(کلات = خود) جسمانی حظلردن بالکل محرومیت و انتظاعدن ،
بو ایسه صحت و جوده محل اولوب ایفای و طائف بشریه به مانعده هم بقای نوع
بشرک سببی اولان امر تناسله دخی مانع اوله بیلور ؛ ایشته بو جهنلردن مذمومدر .

خصلت بهیمنیہ دن غضب

انسان حظوظات نفسانیہ سنی جلب و استعمال زمیننده بر مانعه نصادن ایسه
قلبی مضطرب و منقبض اولور ، ایشو اتقبا ضدن داخلده کی فان خارجه
هجوم ایدر ، غضوب آدملرنلغ یوزنده کورلمش فزللف بوقان اثر ایدر .
آچولانغان آدم مقضوب علیه دن انتقامه مقتدر اوسه فان خارجه هجوم ایدر ، اگر

عاجز بولسه

عاجز بولسه داخلگه هجوم ایدوب یوزنده صاریلق فانسزلف کورونور غضاب ایله
مقضوب علیه قونده مساری اولسه لر غضابنلغ یوزی گاه قزارر و گاه صارارنلون
ایدر . غضبناک افراطنه تهور تقریبنه جین اعتدال صورتته شجاعت دیرلر .

(شجاعت) جسارته ، غیرت ، حمیه دخی دیرلر ، فضائل اصلیه دندر . منافع
مشروعہ سنی جلب و محافظه یولنده سعی و اقدام ایتمک ، آلام و اکداره صبر
و تحمل ایتمک کی منانت قلبیه دن عبارتندر . انسان بو صفت ایله حقوقنی اعدا
تسلطندن حمایه ایدر . تواضع عفو و مرحمت علوهت کی کورکام صفتلر بوندن
تولد ایدر .

(تهور) شدت غضب سببلی فانلغ دفعه رأسکه صعود یاخود هجوم ایتووندن
عبارتندر . بو کی آچوغه مینلی بولغانلرنلغ اراده و اختیارلری قالمایچه نی
اشلگانلرینی ده بلزلر ، بعضیلرینلغ اعضاسنده تترمه اضطراب پیدا بولور ،
حتی فجأة وفات ایدنلریده واقعدر . تهورنلغ سببلی حسد ، کبر ، غرور کی
اخلاق ذمیه در ، علاجی اسبابنلغ ازاله سیله حاصل اولور .

(جین) غیرتسزلیک همیتسزلیک منانت قلبیه دن محرومیتندر . جین بولغان
آدملر عرض و ناموس کی حقوق مشروعہ لرینی غیرینلغ تسلطندن حمایه
ایسه آلمازلر خساست دناقت مداهنه کی اوصاف رزبله بوندن تولد ایدر .

خصلت ملکیه دن عقل

کیراک عقل فطری و کیراک کسی اولسون افراط جهننه شیطنت ، تقریبنه
بلادت ، اعتدال صورتته حکمت دیرلر .

(حکمت) فضائل اصلیه دندر که انسانی تحصیل کمالات ایچون سوق
ایدوچی فطانت در یعنی ملکات عقلیه نی علم و معرفت اکتسابنه صرف و استعمال
ایتودن عبارتندر ، افراط تقریب جهنلری مذمومدر .

دماغنى خدمت ايندرومايىچە علم و عرفانسز وادى جهاننده قالغانلر، استه ادلرى بولە تورروب انسانيت مرتبه سنى اكتساب اينمىدكلرى ايچون (اولئك كالانعام بل هم اضل) خطابنه مظهر اولوب خسرانده قالورلر. بادي نظردە جملە آدم اوغلى انسان كورلسەدە حقيقتدە علم اهلى گنه انسان اولوب قالغانلرى حيووانانە ماحققدر. دماغك شبايت زماننده نشوونما بولوب، اونوز ياشدە كمالت طلبديغى دماغ ايله قوه عقليه نك متناصب حالده اوسديكى يوقاريدە بيان اولنمش ايدى.

ايمدى تربيە فكرية نكدن عبارت اولديغى بلك اقتضا ايدر. فكرى تشكيل و توسيع و تقويه ايدىن هر شىء تربيە فكرية در. اطباى حاذقه اتقاف اوزره تربيە فكرية زمانى بدي باش فوئنده اولان زماندر بدي باش اكمال ايتمجان بالالرنك تربيە فكرية سبله شغلننك صبيانك عقلرينه جنابت ايتمكدى ديورلر. بدي تمام اولدقدن صكره دغى تربيە دماغه سنده اعتدال اوزره اولوب، قواعد صحبه به رعايت ايتنك، حدندن تجاوز ايتنمەك لازمدر ديه شلر. تربيە فكرية ده طبيعك ياردى اوامادىغندن معلمرك معاونتته ايلك زياده محتاج و ايلك چوق و قنلرينى اشغال ايدىن شىء تربيە فكرية در؛ تربيە لرى يد امانتلىرينه و برلمش معلم و مربيلرك بو خصوصه اهتماملى لازمدر.

(مواد تعليميه) و طائف بشرية نك ايفاسينه مدار اولغان علوم فايو علملردر. معلوم اوله كه انسانلره دنبا و آخرت سعادتى طابوغه سبب بولغان علملر ايكي قسمدر: برى علوم نقلية، ديكرى علوم عقليه در.

علوم نقلية احكام مقدسه دينيه و معاملات شريعتيه تعليم ايتكان علملردر عقائد، تفسير، وحديث، فقه و اخلاق علملرى كيب.

علوم عقليه هنر و صنعتلرك نظريات و عملياتى كوسترگان، رياضى، طبيعى و حكيمى فنلردر. برملت ياكه بر آدم مذكور علملردن يانكز علوم نقلية

تحصيل

تحصيل ايتسه آخرت سعادتى طابيش اولسهده دنباده تركك ايتكان مذهب هوايى ضروريه سنى ندارك ايچون ديكر قومگه محتاج اولوب فولنده غى مال و ملكتنى اجنبيلره و سرور، كندبسى ضرورتكه دوچار اولور؛ حتى كل على الناس اولوب مذلنكه نوسار؛ اگر يانكز علوم عقليه برلان شغلنسه دنباى بر تورلى معمور بولسهده امور دينيه سنده مبالانى اولمديغندن آخرت سعادتندن محروم قالور. ايمدى دنبا و آخرت سعادتته نائل اولمق ايچون هر ايكي نوع علومى تحصيل ايتنك لازمدر؛ لکن انسان نك بو علملردن برينك تحصيلنه جمع عمرى صرف ايدلسه، مدت حياتى حصر ايتمش اولسه بيله ينه اصول و فروعنه كسب و قوف ايدە آلماز. بو حالده بو علملرك جملە سيني تحصيل ايچون ملنك هيئت مجموعە س مكلف اولور، افرادى دگل.

افراد يانكز وظيفه شخصه لرينى و وظيفه دينيه لرينى ادا ايدىرك تحصيل علم ايله بورچليرلر، باشقه سنده اختيار ليرلر.

شريعت اسلاميه دغى علومك اهميته كوره بعضيسنى فرض عين و بعضى سنى فرض كفايه و بعضيسنى مستحب و مباح ديوتقسيم ايتمشلر. فرض كفايه اولان علملر ملنك هيئت مجموعە سينه بوكلا دلش علملردر. عصر مزده مكاتب عموميه ده تعليم اولنغان درسلك بر قسى ضرورى، ايكنجى قسى اختياري ديوتقسيم ايدلمشلردر. تحصيلى ضرور درسلك؛ ايندائى مكنتيلرينه قويلمش علوم دينيه، لسان، يازو، حساب درسلكيدر. اشبو درسلك عمومى ما تعليم اولنقى ايچون مكاتب ايند ايدده درسلك اكثر مالسكده نظاما مجبورى قيلنمشلر: (فرانسه، آلمانبا، آوستريا، بايجيقه، جواهر متفقه امريكاده) انسان قابولمت وقابو مذهب و مسلكده وقابو جنسبن بولسه بولسون بو مقدار او قو برلان عقلاهم ديانته بورچليرلر. اينباي بشردن هر شخص اولو و طائف دينيه سنى، ثانيا افرادن

اولاً ملتناً لسانتک از قومی و یازلق، ثالثاً مقامات ذاتی و بیتمه سنی ضابطاً ایدر لک حساب بلیک ایله مجبور اولدینغنین مذکور در ستر که تدریسات عمومیله نامی ویز لشمیر :
 طاشکبری زاده دین منقول تدریسات : العلوم منیه : (المبتدی یلغن اولیا)
 الایمان علی قبری فومه فان کن صیبا یؤمر بعدو بتعلیم القرآن من تعلم صحیح ال
 الاداء ثم یؤمر بالتعلیم تفاهیل الایمان و عقائد اهل السنه و القیر المفروض من
 علم الصلاة و علم الاخلاق ثم الهم اذ الهم : دیلمشدر آه لینه ردیبا : یما
 (تدریسات اختیاریه) علوم صریبه تجارت و زراعت و صنایع و قنون
 ریاضیه کی علوم نافعه ذریعه کوردیسلر : جملتک احتیاجله ، (اشخاصک آرزو سینیه
 کوره مکتبلره قویلور . هر زمانک مسدینتی تبدیل ایتدیکنندن و مسدینتیکه) خادیم
 بولغان علوم دخی تبدیل ایدر . تجارت مرکزی یا خود سواحل مجرد بولغان شهرلرده
 صنایع عملیه نلک ترقی سینیه خادم بولسورلر درسلا ایلله معیشت عملتیرینی تسویل
 ایدر لک هنر لر تعلیم ایتیک فیتاسیدر . قسریه مکتبلر نلله تاریخ (جغرافیه
 منطق کی درس لر دن استفاده جزئی اولدینغنین علوم دیشیه لرینی تلکاج ، معیشتلرینه
 مناسب بولغان زراعت و فلاحیت فنلر نلک میادسی تعلیم اولنور . تدریسات
 اختیاریه تحصیل اولتیق ایچون تکومیت طرفندن اورتیه درجه و عالی درجه
 مکتبلر تاسیس ایدلمشدر . هر میلکنده مذکور درس لر که نظارت ایتیک معارفیه
 ناظرینه تفویض اولنوب معارف نظامیه موافق اجرا قیلنور . مکاتب خصوصیه لر
 آچیق ایچون مکتب ، معلم ، کتاب خصوصنده اوج شرط قبول ایتدی رلوب
 رخصت وهر لیکده در نه لقا مدساله مثلاً فلسفه ، عده استنباب ، ثلاثه ن و
 طب و کماله نلسا () لای اصول تدریسیه لایسه آه ایلاما ، مسالیه
 مکتبک حسن ، اداره ایلله مطلوب بولغان ایتلر فی حد معینه طرفنیه شاگردلر
 تعلیم ایلله بیللک بوللرینی بیلدرگان قاعده لیدر ، شرتلر ، سبیلر ، قایل

تدریس ایلله تربیه آراسنده فرق واردن : تدریس ، محفظه فکری مباحث
 و مسائل ایلله اولدورمقده . تربیه اولی مباحث و مسالهدن استفاده استیابی
 فکره حاضر لمقده .
 بر اویگه نرسه طولدرمق ایلله ، اول نرسه قیری بیرینه قویوب کبراک
 وقتده استعمال ایتیک آراسنده فرق واردن تدریس ایلله تربیه بولنک کبیدر .
 اصول تعلیم شکل جهتیله دوزت قسگه بولنده در : اصول انفرادیه ، اصول
 اجتماعی ، اطولی متقابله ، اصول چندینده دیوب : اصول اجتماعی
 کیفیت جهتیله اوچکه بولنده در : اصول عیانی ، اصول استجوابی ، اصول تقریری .
 تقسیم اولدن اصول انفرادیه : صفتلر تشکیل اینمایچه معلم
 شاگردلر قی برز بر حضوریته آلوب درس بیرمکدر ؛ بو اصول بش اون
 شاگرد ایچون فایده لی بولسه ده ، طلبه کوب بولغانده اجراسی ممکن اولماز ؛
 چونکه معلم برینه درس بیرگان وقتده باشغله لر اوز حالته توروب بالضرور
 نظارت ایدیلرلر و مکتبچه لازم اولغان انتظام طابیلار بناء علیه مکتبلرده
 بو اصول ایلله تعلیم فایده لی اولماز .
 اصول اجتماعی : بو اصولک شاگردلر صنف صنف بولنوب جمعا
 معلم حضورنده درس آلورلر ؛ بو اصولده شاگردلر لک سنلری استعدادلری
 قارالما یچه یل اعتبار یله گنه تقسیم ایدلدکنندن درس لر دن متساویا استفاده
 ایدلمز ، بعضی شاگرد استفاده ایدنوب بعضیسی وقت ضایع ایدر ، ابتدای
 مکتبلر نده بو اصول ایلله تعلیم مناسب اولمز .
 اصول متقابله : بو اصولده شاگردلر صنف صنف بولنوب ایتک
 یوقارغی صنفه معلم بالذات درس بیروره ، تو بلنگی صنفلر ایچون یوقاری صنف
 شاگردلر تن مذاکره چی تعین ایدیلوب درس لر آنلر واسطه سبله تعلیم اولنور .

ہو اصولہ یوفاری صنفلر استفادہ ایتسہلرہ نو بانگی صنفلرہ نقصان بولور .
ینہ معلم کندبسی شاکردلرنک درجہ تحصیلنہ اخلاقنہ واقف اولہ آلمان . مکاتب
ابتدایہدہ بو اصول اجرا قبلنماز .

ایندی مذکور اوج اصولنک ہریرندہ برمنور بولغان ایچون تاما
قبول ایدلما سہدہ قابل الاجرا بولغان جہتلری آلتوب اصول جدیدہ اسبیلہ
برقاعدہ تعلیم چقارلمش و پکچوق تجربہ بعدندہ بو اصولک امرتعلیمہ فائدلی
منصرفہ موافق اولدیغی کورلمش . خصوصاً ابتدائی مکتبلرنک محسناتی ظاہر اولمشدر .

اصول جدیدہ : بو اصولہ طلبہ یل باشندہ تمام آلتور ، مکتبک
تحصیل مدتی نیچہ یل بولسہ ، شول قدر صنفکہ ، باشلری درسلی ، فابلیتلری
اعتباریلہ تقسیم اولنور . ہر صنفکہ بر صنف باشی ، برسی مذاکرہ چی تعیین اولنور .
شاکردلر مذاکرہ چی واسطہ سبیلہ درسنی حاضر قیلغاچ معلم ہر صنفکہ اوزی یوروب
درس بیروز درس مدتی اکثری سکر آی بولوب ، دورت آیلق درسدن
خصوصی امتعان ، نہایتندہ عمومی امتعان اولنورلر ؛ درسلر آزدن ینگلن
باشلانور . بونک فائدہ سی بالالرنک درسکہ غالب کینگلن صابن او قورغہ ہوسی
ورغبتی آرنمقدر . معلم برکوندہ افلی اوج صنفدہ اوج ساعت شاکرد ایلہ
مشغول اولوب اوج صنفی اوج شاکرد کی او قونمقدر . بو اصولہ معلم ہم
شاکردلر وقت ضایع ایتسلسر . ہر ساعت درسلر تبدیل اولنور ؛ مثلاً بر صنفہ
بر ساعت قرائت ، بر ساعت حساب ، بر ساعت یازو تعیین ایدولور . یوقارغی
صنفلرہ اوشانداتی . بوجہتلہ شاکردلر درسلردن بیز ماسلر ، تعلیم زمانلرنندہ
وسافر وقتلرہ معلم شاکردانک تحصیلنہ واستعدانہ و اخلاقنہ واقف اولوب
میزان ایدوب تورور .

کیفیت تعایمدن تدریس عیانی یا خود تعلیم بالارائہ
بو اصول تعلیمدہ ، اگر موضوع درس امور معنویہ دن بولسہ ، معنویات

محسوساتہ

محسوساتہ قباس ایدیلہرک اولاحسی مثاللر ایلہ ابضاح ایدولور ، سکرہ محسوسدن
معقولگہ ، معلومدن مجہولگہ انتقال طریقہلہ تفہیم ایدولور . مثلاً صیلرغہ اللہ
تعالی نک بار لغبتی و قدرتی ، برلگبتی بلدرمک مراد اولسہ ؛ اولا سکرنگان
اشیاء دن بر نرسہ فولغہ آلتوب اول نرسہ نک بر فاعلی بر صاحبی بولایغی آکلانولور ،
سکرہ بر ، کوک ، آی و قویاش کی بدایع فطرنہ نقل کلام ایدولور ، آنلرک دخی
بر صناعی و موجودی اولہ چی تفہیم اولنور . بو کی بنون عالمک صاحبی بر
مریسی اولہ چی اول ذات واجب الوجود حضرتی اولہ چی تعلیم اولنور . یوقسہ
توغریدن نوغری لامکاندہ اللہ تعالی بار ہیچ نرسہ گہ اوخشامی دیمک کی
صبیانک عقلنہ صفماز تعریفلر ایلہ باشلانماز . معقولانک ہر فایوسی بو بولندہ
محسوساتدن بر مثال جزئی واسطہ سبیلہ تعلیم اولنور . واگر موضوع درس مادی
نرسہ لردہ بولسہ ممکن بولغان تقدیردہ اول مادہ عینا حاضر قبلنور ؛ شاکردلر گہ
عینا کوسترلوب خواص و اوصافی تفہم ایدیلور . مثلاً بر گل چبکنی بلدرمک
ایچون گل موسی بولسہ درسخانہ یہ بردانہ سبتی کیتروب نوسنی حجتی
شکل و ایسنی معاینہ ایدہرک حقیقتی تعریف ایدیلور ؛ گل موسی اولمزسہ تعلیم
لوحہ سینہ گلک شکی رسم اولنوب ماہبتی و اوصافی تفہم و تعریف ایدیلور .
اصول استجوابیہ موضوع درس کرمک مادی و کرمک معنوی اولسون اول
امردہ معلم تدریس اولنہ چی مسئلہ نک مقدماتی صورت و اخضدہ بیان ایدوب ،
فتیحہ مطلوبہ فی سؤل و جواب طریقہلہ شاکردلر دن استخراج ایدنور ، بوگا
تعلیم بالخابریہ دخی دیرلر . مثلاً مرکبات کلامبہ دن معلم جملہ لری تعلیم ایدہ چک
اولسہ ؛ اولا معلم بر جملہ آسرب تحلیل طریقہلہ جملہ نک ارکان و اجزاسنی
و بجز لرنک معنایرینی و موقعلرینی و بر برینہ اولان مناسبلرینی بیان ایدر ،

بويله اولمديغي نقد بېرده شاگردلرينه و بېردكلرى تېببه و نصبحنلرى ئىمىرە سز قالور. معلملره لائق صفتلر : وعدهلى، وفالى، راست-وزلى، قناعىلى، ساده روشلى اولمى. فحشباتىن، مسكراتىن، اسرافتىن، حرص و كذبىن. اطفالنى قىچى اولمى. تربية اطفال بولنده تصادى ايدىله چك مشقتلر معلملرگه بولكلا نه چكندن معلملر بالالارگ آنا و آنالرى كى شفتلى و مرحمتلى اولمى لازمى. اگر شفقت و محبت ايله تربية ايتىسه لار اطفالگ معلملره حسن اطاعتى اولمايچى تربية دن مطلوب بولغان ئىمىرە حاصل اولمى. مربيلىرده آرانيله چق صفتلرنىڭ بىرى دخى استعداد طبيعى در، يعنى تربية اطفال امرنده ذوق طبيعىلى، تعليم و تدريس مبل اضطرابلرى بولمى؛ چونكه تربية باينده هر شىء طلبه نىڭ معلملرگه محبت ايتىسه اوزرىنه موضوعىر بناء عليه مربيلىر رفق و ملايمتله معامله ايدىب آتلرنىڭ امنيتلرنى جلب ايتمى دلر. معلملرگ نىمىرە و تاثيرى اشبو امنيت ايله تمكىن ايدىر، بونىڭ سببلى بالالارده اطاعت حسن اويانوب معلملرگ عدل و حقانيت اوزره اولدىغى و هر امرلى آتلرنىڭ ترقىبىنه مصروف اولدىغى بلورلر. مربيلىرگ مېنويىتى موجب اولمىان هر نورلى حالىن اجتناب ايدىلر. معلملر كندىلرنىڭ خوشنودىلغى شاگردلرگ انصاف و وجدانلرنى تحريك ايدى چكىنى خاطرە آلوب، حلم و ملايمتى اللىن براقمايچى كندى وقار و محبتلرنى محافظه ايتىلدىلر. ضرب و نهدىد حسن و توفيق كى جازاتىن مېمكن مرتبه صافلانوب حتى معاملات عادىده صبر و سكينتى اولمىدىلر، بين الناس خفت و لا ابالى لكه حمل اولنه چق حاللردن كليا محاببت ايتىملى لازمى. تربية علمى آشنا اولان بىر معلم كندى طبيعتى شاگردلرگه آچولانورلى بىر حال كىنورمى، صبر و تحمل ايدىر. شايد صبر ايدى مېه چك بىر درجه يه كلسه ينه حدتى شاگردلردىن باشروب وقار و حېثيتى بوزماز، چونكه صبر و ملايمتله اش كورمىان معلملرگ

تربية لرى شتم و ضرب كى معاملات شديده يسه مېجر اوله چقندن سو نتيجه و بىر چكى معلومدر. معلم گوزل آكلتمش بىر درسى شاگردلرگ بىرندن سؤال ايندىكى وقت شاگرد يالغا و لىقندن حاضرله مېش اولسه طبيعى معلم حدت ايدى چكدر، حدتى نسكىن اېچون معلم سؤال ايندىكى شاگردىن صرف نظر ايدىب دېكر بىر شاگردىه ياكه باشقه بىر سؤال نىقل كلام ايتمىدىر. بوىه مېمكن اولمىدىغى نقد بېرده حدت و شدتگ زمان فورانى كېچى نېچى مشغوليتى تىرك ايدىب صوكتره درسى آكلتمىه جهد و غيرت ايتمىدىر. معلملرگ حلېم اولمىس مطلوب ايسه ده حلم و ملايمتلرنده اثر شدت كورمىك يعنى شاگردلرگ سو احوالدىن متأثر اولدىقلى سېمالرنده ظاهر اولمى لازمى. هر وقت حلېم اولان معلمگ ده طلبه يېتىنده حېثيت و نفوذى قالماز.

وظائف معلمين

معلمك وظيفه سنى حېله ادا ايتىمىك اطفالگ قواى روحانىلرنى و آتلرنىڭ تربية لرىنى بېلىمك ايله حاصل اولور. مربيلىرنىڭ اېلىڭ على خدىملىرى؛ اطفالگ قىللىرىنى اصلاح ايدىب ايزگولگ طرفته بېللىرىنى توسيع ايتىمىك و عادات حسنه يه الفت ايتىدىر كىدر. تعليم ايتدىكلىرى درسلىرنده صبيانگ حسابات دېنېلر بىنى تحريك ايدىرلرگ درجه ده رغبتلى ايتىمىك اېچون كندىلرى مېدىن اولمى لازمى. مربيلىرده دىانت استقامت اولمى عادات حسنه ارنىده چدى نظر ايله باقماز، چونكه مذهبىكه مستند عقل و شرعگه موافق اولمىان عاداتلر مستحسن اولمىدىغىدىن حكم و قوتى اولمى. طهارت و نظافت معلملرگ زېنىتى و مداراقتارى اولمىلىدىر، بدن و لباسده طهام و مكانده و هر شىده نظافت نه بولمى لازم اوله چقى بىان ايدىب طلبه نى نظافته عادت ايتىدىر چكدر. بىر معلمگ حسن صورته تدريس موفىقتى او قوندىغى فننى مفصلا بولوب مكنتىڭ نظامنه موافق حركت

۱۲. بیونہ باغلیبر، اگر معلم مکتبک نظامہ رعایہ ایتہہ ہلر شاگردان ہیج وقت حکم و نظامہ تبعیت اینمز لر . . .

۱۳. مرینک دقتلہ ایفا ایتہچکی نظامدن ابری درس ساعتندہ در سخانبہ حاضر بولوب تمام درس وقتی اطفالک، استفادہ لرینہ حصر ایتسبیر، اگر معلم صورنا موجود، معنا غائب دیپورلک اولسہ یعنی درسہ ایکان فکری واعضاس دیگر برایش ایلہ مشغول اولسہ اول معلمدن مکتبہ فائیدہ حاصل اولمز. ادرسکہ دوام حاصلتہ سعی وغیرتک انضامی حتی کیراکدر. بونک تحقیقی ایچون اوج نقطہ نظر اعتبارہ آلتور؛ بیری معلمک یومیہ درسی حاضر فیلمہ سی، ایکچی اوقوندیغی درسنی منفعتی و روحلی کوسرمسی، اوچیچی درس لرینہ متعلق مطالعہدہ بولنسبیر. سعی وغیرتی نام اولان معلملر درس لرینی حاضرلیق ایلہ گنہدہ فالاسلر، بلکه ویردکلی درس کوندن کونہ رغبتلی و فائدہ لی صورندہ ترتیب ایدوب طلبہ نلک درسک ہوسنی آرتدورولر ولذتباب ایدرلر. بونک برطرینی درس اثناسندہ معلم کندیس تقریر ایدہ چک برده طلبہنی اعمال فکرگہ اوگرہ توب قواعد و حقایقنی آنلردن استخراج ایتنرمکدر، ایکچی معلم درسندہ اقتدار کوسترمک، اوچیچی شاگردلرنلک جزئی برہمتیلہ وجودہ کیتزدکلی تحصیل مدح وثنا اینمک؛ ایشتہ بو وسافل شاگردلرگہ تحصیل ہوسنی آرتدورولر.

۱۴. معلملر برسنہ طرفتک اوقودیلہ ہیج درس لرینی تحدید ایدوب یومیہ درس لرینی ترتیب و تعیین اینملیدرلر. ادرسلری عموم شاگردانک استفادہ سنی موجب اولورلک صورندہ اولملی! تدریس عقلی یعنی عقل و حکمتہ موافق اولملی بسیطو مختصر آرزومند اولملی معلم کندی قریبہ سننن تعلیم ویرملی یا اکثر کتابدن دگل، تدریس آلات و ادوات ایلہ ایضاح اولتملی تحلیل و ترکیب طریقلہ اولوب عملی جہتتہ اقدام اولتملی،

تدریس

۱۵. تدریس اخلاق و دیانتہ مستند اولتملی، اثنای تدریسدہ اصطلاحی تعبیرلردن احتراز اولتملی، فنگہ تعلقی الفاظ شرح و ایضاح و بیللملی؛ برده معلملرک طلبہ نلک ابویینی و افاری ایلہ حکومت بامورلری و اہالی ایلہ مناسبتلری اولملیدر.

۱۶. معلملر در سخانبہ حاضر اولدقدن صکرہ سوز سو یلامک و گورلنی اینمک کیی مواعظنی دفع ایدرلر، لکن خطور و مواجہہ لری شاگردلرہ موجب خوف اولما بیچہ احترامی مستلزم اولورلک بشاشتلی اولورلر؛ من بعد شاگردانی بو قلامہ ایدرلر. اولدہ ویرلش وظیفہ لر اولسہ صدف باش واسطہ سیلہ جمع ایتدوروب درس سابقنی کنابدن یا کہ حفظا تقریر ایتدیرلر او فورکن بر مقدر برسندن، آنک توقف ایکان برندن، ایکچیسندن و ہکذا صدف نواشتہ قدر اوقودرلر. قرائت اثناسندہ شاگردلرنلک صورت تلفظ لرینہ دقت ایدوب ایجابنہ کورہ صوتی ارسال و امساک اینمک؛ سوز باشلرنندہ توقف اینمک کیی اصول قرائتی تفہیم ایدرلر. برفنگہ دائر ویرلگان درس لر دن ہفتہدہ اقل برکورہ اسجواب ایدوب درجہ ترقیلرینی دفتر لرینہ اشارہ ایدرلر. املا وظیفہ لرندہ معلم شاگردلرنلک خطا لرینی تصحیح ایدوب کندیلرینہ اعادہ ایدر. انشاء درس لرندہ بالکن جزوب قویو ایلہ اکتفا ایتنر، بلکه سیک و انشاپینہ دقت ایدوب خطا و مناسبتسز کلمہ لر بولسہ بوزار، مناسب جملہ لر علاوہ ایدہ رک قایتارورلر.

۱۷. بازار ایچون ویرلش کاغذ منتظم، املا لری توغری، سطر لری سیراک بولفی نیوشلی اولدیغنی تنبیہ ایدرلر. بوروشدہ بولماغان کاغذ لرینی بلا تصحیح اعادہ ایدرلر، اثنای درسدہ معلمک تدریرنی آکلاماغان یا کہ درس سابقنی آکلاماغان شاگردلر بولسہ معلمدن درس آخرنندہ، یا کہ درس ایند اسنندہ استفسار ایدرلر، معلملر مشکلرینی حل ایدرلر، . . .

ایدلمز، بلکہ اول طرفتہ بیک ایچیک خانہ تنفس خانہ آتش خانہ کی بولہ لرایلہ ممکن مرتبہ گورلنی دفع اولنور. صبیان مکتبلرنده درس خانہلر توبانگی فاندہ اولورلر، یوفارغی فاندہ درس خانہ یاصاف لازم کلسہ شاکردلرنک بیوکلری باش الوغلری اوسکی فاندہ تعیین ایدیلورلر.

در سخانہ لرنک شکی مستطیل ویا مربع اولوب شاکردلرنک تنفسینہ وسعتلی اولملیدر. مستطیل اولدیغی حالده بوی اقل (۱۲) آرشین، عرضی (۶) آرشین، ارتفاعی (ع الی ۵) آرشین اولور. دیوارلری کوزگہ ضرر ویرمزک نوسده کوزک یا کە باشل اولوب توشاملری آف اولغی مناسبدر. طاش دیوارلی درس خانہلرنک ایدندن ایکی آرشین ارتفاعندہ دیوارلرینہ تختہ قاپلامق حفظ صحت قاعدہ سینہ موافقدر. بولمہ دیوارلری ایکنچی درس خانہبہ طاوش ایشیدلجہچک صورندہ قالین اولور، تره زہ سطحلرنک مجموعی درس خانہ سطحینک سدسی مقدارندہ لدی الحاجت دورندن بری ($\frac{1}{10}$) قنری اولا بیلور. تره زہلری ایدندن برآرشین دن آرتق یوقاری اولوب توبانکی جاملری بویالمش و آچلمی تورغان اولغی تیوشدر. بردرس خانہده ممکن اولسہ ایکی ایشک قویبق فاندہ لیدر، باستیجلی دیوارگہ متصل اولدیغی حالده ایکی طرفینہ بامراق یاصالور، باستیج ارتفاعلری صبیانک منوب نوشوب یوروینہ سہولتلی ویاقنی اولغی کیراک. اوشندان تنفس خانہلر ضیاداروتنفس اثناسند شاکردلرنک حرکات بدنہ اجراسینہ وسعتلی اولغی کیراک. نظامی مکتبلردہ حکمت وکیماکی فن تطبیقاتنی اجرا ایچون لازم اسباب حاضر قبلنوب مخصوص بولمده حفظ ایدیلور.

ینہ مکتبلردہ تربيہ خلافتندہ حرکت ایدنلری حبس ایله تأدیب ایچون بربولمہ تعیین ایدیلور. مکتبلرنک اوزلرینہ مخصوص کتب خانہسی اولوب

تعطیل

تعطیل کونلردہ عموماً شاکردلرکہ آچق بولغی تیوشلیدر، لیلی مکتبلرنک مخصوص خستہ خانہسی، تعیین ایدلمش دوقتوری بولغی فاندہلی اولدیغی کبی، مدیر و معلمین وسافر ایچون هر برینک آبرم بولمہلری اولغی مناسبدر.

لوازم تدریسینہ دن رحلہ وصرہ

مکتبلرنک پارتہلری حفظ صحت نظرندن دقت ایدیلجہچک مادہدر، چونکہ بونلرنک انشالری قاعدہ صحیگہ موافق اولدیغی حالده شاکردلردہ کوز آغرسی آرقہ وکوکراک خستہلکی پیدا ایندیکی نجره ایله معلوم اولمشدر. شاکردلرنک بیروضعیندہ بومیہ (۴، ۵) ساعت اولتورولری وداوما یاقین برنقطہ غہ فاراب کوزلرینی اسعمالگہ آلسدر دیقندن قصرالنظر علتنہ مبتلا اولاقچلری آکلاشلمشدر.

برمکتبده موجود شاکردلرنک بویلری بک مختلف اولدیغندن متعدد مقیاسلردہ پارتہ ینشدرمک ممکن اولماز. بو حالده شاکردلرنک سنلری نظر اعتبارگہ آلتوب اشبو مقیاسلرایله پارتہلر اعمال اولنور. (۷ باشن ۲ یاشینہ) قدر بالالربصنق اعتبار فیلتور. (۲ دن ۱۸ گہ) قدر اولانلری دغی برصنق اعتبار فیلتور. هر صنفدهغی بالالرنک بویلاری اولچانوب مجموعنک قیمت وسطیسی مقیاس ایدیلور و بوگا کورہ پارتہلر انشاء اولنورلر.

برنیچی مقیاس پارتہ ابتدائی مکتبلری ایچون، ایکنچی مقیاسی ابتدائی فوئندہ مکتبلر ایچون اسعمال ایدیلور. برنیچی مقیاس پارتہنک مجموع عرض متوسطی (۱۷) ویرشوک، اوستال قسبینک ایدندن ارتفاعی ($\frac{1}{4}$ ۱۳) ویرشوک، اورندق قسبینک ارتفاعی ($\frac{1}{4}$ ۸) ویرشوک، عرض ماقلی ($\frac{1}{4}$ ۶) افقی قسسی ($\frac{1}{4}$ ۱) ویرشوک، اورندقنک عرضی ($\frac{1}{4}$ ۲) ویرشوک، هر شاکردنک اشغال ایدہچکی محل (۱۱) ویرشوک اولملیدر.

پارٹھ نلڭ اوزونلغى (۲) شاكر د باكه (۴) شاكر د اولطره چق اولوب ادوچلرى مدور باصالمش اولمه ليدر . (۱۲ ياشندن ۱۸ ياشكه) قدر شا كر دلرگه مخصوص پارته لرنلڭ مجموع عرض متوسطى ($17 \frac{1}{4}$) ۋ بېرشوك اوسئال تسمينڭ ارتقاعى (۱۳) ۋ بېرشوك اوسئال نلڭ عرضى (۹) ۋ بېرشوك، يعنى (۲) ۋ بېرشوك افضى، (۷) ۋ بېرشوك مائلى. اورندى قسمنڭ ارتقاعى ($10 \frac{1}{4}$) ۋ بېرشوك، عرضى (۸) سكر، آياتى قويه چق ير ($3 \frac{1}{4}$) هر شاكرده محل جلوس (۱۲) ۋ بېرشوك اولمه ليدر .

پارطه لر ديواردن يارم آرشين فاصله ايله قوبولورلر .

هر در سخانه ده معلملره مخصوص بر كرسى بولنور، ايده نندن يارم آرشين يوقارى قدمه ايله چناراقى اولوب كرسيده كاغد، قلم، كىتاب، صنف دفتري اچچون بيكلى طارتمه اولور. پارطه لر معلم كرسي سنه موازى فقط اولگى، پارطه ايله كرسي آراسنده بر يارم آرشين مندارى فاصله ايله قوبولور .

در سخانه ده بولنه چق شا كر دلر نلڭ عددى در سخانه ده محصور هوانلڭ مقدار ايله متناسب اولور؛ بويله اولمديقى تقديرده هوانلڭ موازنه طابعه سى بوزولوب شا كر دلر ك صحتنه خلل كلور. هوانلڭ مدار مستقللى تنفس ايله تغدير .
تنفس ايله هوانلڭ اغزدن كروب داخل بدنه نزوليله خروچندن عبارت بر فعل ضرور ليدر. انسان دقيقه ده اون بش دن اون سكره قدر تنفس ايدر، هر تنفسه دورت ضربه قلبيه واقع اولور، اگر ايكي دقيقه مقدارى تنفس ايدلماسه ايكي كون آچ نورمى قدر بدنكگه ضرر كيتور .

تنفس اچچون استعمال اولغان هوانلڭ مندارى سن و بدن و طبيعت اعتبار ايله تخلف ايدر . متوسط اولارى بر انسانلڭ هر بر تنفسه صرف اينديكى هوانلڭ حجمى (۲۵۰) ميليمېتره مكعبدر. انسان بر دقيقه ده (۱۷) دفعه تنفس ايتمش اواسه بر ساعتده (۱۰۲۰) تنفس ايدر،

(۲۴) ساعتده (۲۴،۴۸۰) تنفس اولور (۲۵۰ X ۱۷ X ۶۰) = ۲۴ X (۵،۷۶۵،۰۰۰) يعنى بش ميتره (۷۶) سانتيمېتره مكعب هوا صرف ايدر. ديك كه هوا منجد اولان محللرده (۶) ميتره مكعبى هوا افساد ايديله. بو حالده نرده اولورسه اولسون، در سخانه نلڭ هوا سى مساحه اولنوب بهر شاكرده (۶) ميتره مكعبى هوا اصاب ايتمك اوزره شا كر دان اقامت ايند ير يلور. خسته خانهلرده بهر خسته به (۱۵) ميتره مكعبى عسكرلره (۱۲) ميتره مكعبى هوا بولنوف نظاما لازم كورلمشدر؛ چونكه خسته لر ايله هوا تيز وقتده افساد اولنور وزياده صرف اولنور .

تعليم لوحه لرى

مكتبلرده قرائت تركى، املا، يازى، حساب، رسم، هندسه كى درس لر لوحه واسطه سيله تعليم اولنه چقندن هر درس خانه ده بر لوحه بولنوف ضروردر. لوحه لر نخته دن، تيمور دن، كليپونكه دن اولا بيلور، لکن نخته فافده ليدر. لوحه نلڭ مندارى (۲) آرشين اوزنلمده، ($1 \frac{1}{4}$) آرشين كيكلنكده اولوب فاراغه بوبالمش اولمه ليدر.

صبيان مكتبلرنده بالالارى مادئا صانارغه اوگره تمك، اعمال اربعه مادئا كورستمك اچچون زور قولده اشچوط استعمال ايديلور. در سخانه لرنلڭ حرارتنى كورستمك اچچون مقياس الحراره وضع اولنور. درجه حراره غيبر ايله (۱۳) درجه ايله (۱۶) درجه آراسنده اولمه ليدر، نه زمان (۱۳) دن كيموسه ياغوب يلنمق، (۱۶) دن آرتق بولسه تهديل ممكن اولماسه درس ساعتلى تخفيف ايديلور . درس خانه لرده ضيانلڭ لزومى هوا نسيب نلڭ لزومى قدردر؛ چونكه ضياغه احتياج هم تدريس هم حفظ صحت جهنندن در، ضيا مقدار كافي اولمديقى وقت درس لر كچيكل كيلور، ضيا لزومندن زياده اولسه كوزلرگه

ضرر بیبر، بواجلن در سخاڤه نرزه لری شرق جهننه آچیلور ضیا آرتق اولورسه نرزه لرگه مافی رنگلی پرده لر تعلیق ایدیلور .

جدوللر

مکتبلرده ایکی نوع جدول بولنور: بری درس جدولی، ایکنچسی اوقات جدولیدر، درس جدولندمدت تحصیلبه طرفنده تعلیم اولنه چق درس، فنلر اسلر بیله کورس لرلش و هر سنه لگی تقسیم ایدامش اولور. بوجدولنی ترتیب ایتمک درس ناظرلرینه عاقددر. اوقات جدولنده یومیه و بریله چک درس لرنگ عددی ساعتی ومدتی یازیلور. اوشبو جدول کیچه و کوندزنگ اوزایوب فصالماسنه کوره تبدیل اولنه بیلور.

درس مدت لری

ایندایی مکتبلرینگ برنجی و ایکنچی سنه لرنده درس مدتی هفته دهه (۱۸) ساعت، اوچونچی سنه سنده (۲۴) ساعت مقداری اولوب قالغان وقتاری درس حاضرلیک تنفس ایتمک، یلمک و ایچمک، آبدست و نماز، واستراحت کیی امور ضروریه به حصر ایدیلور. اینداییه فوقنده بولغان نهاری مکتبلرده هفته دهه (۳۵) ساعت، لیلی مکتبلرده (۲۶) ساعت درسکه تخصیص ایدیلور. درس آرالرنده (۱/۳) ساعت یا که (۲۵) دقیقه تنفس ایچون مساعدا ایدیلور. مکتبچه ایلم مهم اولان درس لرنی صباح، اولگی ساعتده ایکنچی درجه مهم درس لرنی صوگ ساعتکه تعیین ایتمک اصول تدریسبه قواعندنور.

قائده

انساننگ طبیعتنده آواز مقدمدر. یازو یازماق ایچون هر آواز وصداغه برر علامت تعیین ایدیلمشدر. ایسکی قولمده بو علامت لر مختلف اولوب بعض قوم حیوان و انسان شکی، و بعضیسی اوق یا به و بعضیسی آعاج و یا فراف شکی نی علامت ایتمشلردر.

ایتمش لردر. مدنیت ترقی ایندیکه بلد کمز حرف لرنی علامت ایدوب اکثر اقوام کندی لسانلرنده غی آوازغه علامت ایدلمش حرف لر دن کلمه و کلام ترتیب ایدهرک یازوب اوقونی عادت ایتمشلردر. بو حالده اطفاله اولا آوازی بر برندن آیرتوب بلد مرک، صوگره اول آوازغه علامت ایدلمش شکل و حرفنی تانوتیف و هرتانوتیفی حرفنی یازدمق اصول جدیده ننگ میناسیدر.

تعلیم صورتی

اصول جدیده ده هر قومنگ اوزلساننده گی حرف لرنی اول بلد مرک قاعده در. تانارچه ده استعمال اولنغان حرف لر بکرمی دورنور: ا، ب، ت، پ، ج، چ، د، خ، ر، ز، ژ، س، ش، غ، ف، ق، ک، گ، ل، م، ن، و، ه، ی حرف لریدر. (ت ح ذ ص ض ط ظ ع) بو حرف لر عرب تلبینه مخصوص حرف لر بولسه ده تانارچه ده دخی عرب کلمه لرنی تلفظ اینکانده استعمال قیلنه در. تانارچه ده بو حرف لر برینه (س خ ز ت غ) حرف لرینی ایتوب بولادر. (پ چ ژ گ) حرف لرنی تانارچه هم فارسجه ده مشترکا استعمال قیلنه در. بو حالده تانارچه حرف لرنگ مجموعی (۳۳) حرف بولادر. مذکور حرف لر دن (۷) حرف که (آ د ذ ر ز و) حرف لرینه حروف منفصله، قالغان حرف لرگه حروف متصله دیرلر. متصل حرف لرنگ هر ایکی طرفندن حرف قوشوب یازمق ممکن اولور، بوسبیدن باشده اورنده آخرده یازیلش لری باشقه توری بولور، منفصل حرف لرنگ اوک طرفندن حرف قوشوب بولسه ده صولندن حرف قوشلر.

ایمدی تانارستان بالالرینه اولا تانارلساننده گی (۲۴) حرفنی بلدروب آندن صوگ عرب تلبنه مخصوص (۸) حرفنی بلد مرک هم حرکت، شده، تنوبن ومد علامت لرینی بلد مرک تیوشلی بولادر.

اصول صوتیہ اوزرہ القباۃ تعلیمی

معلم اطفالہ (آ) آوازینی آگلانتف ایچون (آ) نی اؤلا بر یا ایکی کره اوزی تلفظ قیلور، آوازغہ اطفالک ڈھنبنی قوبدمرف ایچون (آ) ایله باشلانغان سوزلردن بر نیچہ سوزطابوب تلفظ قیلور، ممکن بولسه شکلنی رسملی الفبالردن کوستررت، آی، آش کبی (صوگره مذکور آوازغہ علامت ابدلمش شکلنی تعلیم لوحه سببہ بور ایلان فالون ایئوب بازار، معلم لوحه نلک صول طرفینہ چیغوب قولندہ نیچکہ ہر چیق بولغان حالده اشارت ابدہرک اطفالک ہر برندن آیری، آیری تلفظ ایئدر، بوندن صوگره لوحه دن بوزوب تکرار (آ) شکلنی بازار، بونیند این آوازغہ علامت دیوب ہر برندن سؤال قیلور، بالالر (آ) دیگاج سیاه لوحہارینہ بازارغہ امر ایسر. (آ) علامتنی تمام بالالر طانیغاج (ب) آوازی دخی بروجه مذکور معلم بر ایکی مرتبہ تلفظ ایدر خارجدن (ب) حرفیلہ باشلانغان (۳ - ۴) کلیمہ تابوب سویلاب بالالرنلک آوازغہ دقتنی جلب ایدر، مثلاً (بال، با، باش، بالف) سوزلرنلک اولندہ (ب) صداسی چیغہ دیبک کبی. صوگره لوحه گہ بور ایلان بازاراف برسینی مثلاً بالف صورتنی شکلبلہ کوستردکن صوگہ ہم ہر برندن آیریچہ تلفظ ایئدر، ینہ لوحه دن (ب) حرفنی بوزوب تکرار بازار و ہر برندن بونیند این آوازغہ علامت دیو صورار، اطفال (ب) آوازی نہ علامت دیوبلگاج لوحہلرینہ یازدرور. بالالرنلک بلگانی ایکی آوازیلان ایکی شکل بولغاج معلوم ایکی صدانی مشتمل سوزلرنی ایئوب سوزنی آوازغہ بولوگہ ہم بولنگان آوازدن یا کئی سوز ترتیب ایئارگہ اوگرہ نہ باشلار، مثلاً (آب) دیگانده نیچہ آواز بار ونیلر. (ب آب آ) آوازندن برسوز یاسا کز دیبک کبی.

من بعد (ت) آوازی بوفاریدہ غی وجہلہ بر ایکی مرتبہ تلفظ قیلغاج بالالرغہ معناسی معلوم بولغان سوزلرنی تلفظ ایدر (ناوش تاش) کبی، صوگره لوحه گہ یازوب تلفظ ایئدبرہرک شکلنی لوحه گہ یازدرغاندن صوگہ (اب ت) اوج حرفدن ہرکب سوزلرنی آوازغہ بولوگہ، بولنگان آوازدن سوز ترتیب ایئارگہ ملکہ ایئدر، مثلاً (ناب) دیگانده نیچہ آواز بار (ت آب آ) حرفلرنی قوشساگہ نی بولا (ات آ) (ت آب ت آ) حرفلرنی قوشساگہ نی بولا دیبک کبی بروجه مذکور (۳ - ۴) حرفنی بلدرگاج متصل حرفلرنلک باشدہ، اورندہ و آخردہ غی شکللرنی کوستروب قابو طرفلرندن قوشومیکن اولدیغنی آگلانتور، مثلاً (ب ت) باشدہ بولسہ اوشوشکلده بولور: (ب ت) صول طرفندن قوشلور، اورندہ بولسہ بوشکلده بولور: (ب ت) ہر ایکی طرفندن قوشلور، آخردہ بولسہ بوشکلده بولور: (ب ت) اوگ طرفندن قوشلور.

سوأللر

- س — باشدہ غی حرفنلک قابو طرفندن قوشوب بولا
ج — صول طرفینہ
س — اورندہ غی حرفنلک قابو طرفندن قوشولا
ج — ہر ایکی طرفندن
س — آخردہ غی حرفنلک قابو طرفندن ؟
ج — اوگ طرفندن .

حرفلرنلک آوازینی و شکلنی بر مقدار بلگاج حرکت برلہ او قوغہ اوگرانیلور، فقط حرکتلر اول مرتبہدہ املا حرفلری دیگان (ہ ی و) حرفلری برلہ کوستریلور، (ہ) اوست حرکت، (و) اونر حرکت، (ی) آست حرکت کبی کوسترر مثلاً (بہ تہ بی فی بو تو) کبی .

تمرین

(ج) حرفی (ھ ی و) حرفلری ایلان نیچک اوقولور؟ حرفلری یازلشده نیچه شکلده یازیلور؟ (ع) حرفینک باشده آخرده اورتهده نیچک یازلغانتی کورسات؟ حروف منفصله نیچه ونیلر؟

ناتار حرفلری تعلیم ایدلوب بنگاندن صوگ عرب لسانینه مخصوص حرفلری هم حرکتلری، شدة و تنوین شکلرینی تختهدده کوسرور، عرب کلمه لرینی تلفظ قبلورغه ملکه ایندرر بوندن صوگره حرف تعریف دیگان (ال) ایله سوزلرنک اوقلوروشنی تعلیم ایدر. مثلا (ال) دن صوگره حروف قمریه دن برسی کیلسه هر ایکبسی اوقلور، (الحالی) کیبی فقط (آل) دن اول دیر بر حرف واسه یالکز (ل) اوقلور همزه اوقلمز، (والعصر) کیبی، اگر (آل) دن صوگ حروف شمشیه دن بر حرف اولسه یالکز (ا) اوقلور (الشمس الضحی) کیبی بو صورتک (آل) دن اول بر حرف کیلسه (آل) اصلا اوقلمز، (والشمس والسماء) کیبی. حروف شمشیه و حروف قمریه قابسی حرفلر ایکانین هم حرکت و شدة و تنوین ومد علامتلی نه اولدیغنی تعلیم لوحه سنده معلم یازوب کوستره چکدر، بالالبر حرکت ایله حرفلری، حروف املا ایلان هجالرینی بلدکن صوگره (۲) حرف بر حرکت دن مرکب وایکی هجادن مرکب کلمه لرینی تعلیم شروع اولنور (سن بنی کیله کینه) کیبی. کوب حرفلی و کوب هجالی کلمه لر دخی اوشبو وجهله تعلیم اولنور، بوندن صوگره قرائت واملانترینلری ویریلور، لکن ویرلیش کلمه لر بالارغه معلوم بولغان حیوان انسان و قوش و میوه و آغاج اسلمریله، الوان و ملبوسات علوم و صنایع اسلمری کیبی اولور، صبیان بو یولده کلمه لرینی اوقوب یازا تورغان بولغاچ مکالمه و آداب و اخلاقه دافر قصه قصه جمله لر و ضرب مثللر کوستریلور.

قرآن

قرآن تعلیمی

اطفال ناتارچه حرفلری نازوب عرب لساننده مخصوص حرفلر ایله حرکت و شدة و تنوین ومد کیبی علامت لری بلگاچ قرآن تعلیمه مباشرت اولنور قرآن درس لری باشقه درس لریکی لوحه گه یازیلما، بلکه آغزدن تفریرا تعلیم ایدیلور، ابتدا کونلرده معلم برسطریا برآیت تعین ایدوب درس بیروور ایگان اولما معلم اوزی اوقوب حرفلری و صدالرینی آگلانور، اطفالک هر برندن آبربیجه اوقوب حروفنک مخرجنی بلدورور گه اجتهاد ایدر. برنجی سنده سورة فاتحه و آیه السکرسی و سورة ناس دن، الم ترکیف گه، قدر سورة حفظ ایدر. صوگره مصحف دن قاراب اوقورغه ملکه ایندرور. ایکبچی سنده مصحف دن اوقورغه تعلیم ایندکی وقت آغزدن بعض احکام تجویدنی بیان ایدر، سنه نهایتنه نوغری تجوید دن قصه چه بر نسخه حفظ ایندروب سؤال و جواب ایدر، اوچبچی سنه تجوید دن ینه بر نسخه حفظ ایندروب قرآنی احکام تجوید گه تطبیق ایندرر هم قرآن فی وقتلیچه اوقورغه اوگرانور سنه زیاده لشدکیچه سورة حفظ ایندرونی دخی آرندرور.

علوم دینییه

ایمان و اعتقاد تصحیحی اوچون علم عقاید بلمک فرض واجب و سنه لرینی بلوب عبادت قبولر ایچون علم حال بلمک، نماز درست اولورلقد علم تجوید، مامله سنی شریعتک موافق یوروتور ایچون لازم مقدار علم فقه اوگرانمک هر مکلف ایچون فرض عیندر.

علم حال تعلیمی

اطفال حرفلرینی بلوب ترکی اوقورغه فی الجملة ملکه کسب اینکاج ایمان و اسلام رساله لرندن آاز حفظ ایندیرلوب سؤال و جواب اولنورلر. نماز ایچون بعض قصه دعا لر تعلیم اولنور.

ايکنچى سنهده ايمان و اعتقاد رساله سيله برابر طهارت و نماز کيى وظائف اسلاميه ننگ ارکان و شرائطنى فرض و واجبنى بيان اينگان رساله لردن بر رساله انتخاب ايدوب حفظ ايتدر لور. اوقوب آ گلادفنن صوگره طهارت آلف تيم فيلمق نماز اوقومق کيى عمل لهر کون شا کردلر آلدنده برشا کرددن بالفعل اجرا فيلنور. اوچنچى سنه لر ايچون علم حالنگ عبادت قسمنى تمام ايدوب معامله قسمته شروع اولنور. مسافل مهمه سى سؤال و جواب ايديله رهك صيباننگ اوزلرندن تصوير مسئله به ملکه کسب ايتدیریلور.

يازو

يازو علمنگ يارنيسى دينلمش. انسان قابو فئنى تحصيل ايدنه چك بولسه اول او فو يازو بلمك لازمدر. هر شخص ايچون ايشنگان و بيلگاننى بورچ و آلاچق کيى معامله سنى قيد ايدرلك و مراننى غير بگه تحرير آ گلانور ايچون اقرباء و تعلقات و شرکا و احباسيله مخابره به كفايه ايدرلك قدر اوزلساننده يازا بلمك ضروردر

يازوننگ صورت تعليمى

برنجى سنهده اوقو ايله يازو بيلكده تعليم اولاجفنن معلم حرفلرنگ املاسنى تعليم لوحه سنده كوستردكچه بالالر طاش لوحه گه يازارلر. بر مدت لوحه گه يازدیرلغاچ كاغد اوزرينه قونداش فلم ايله يازنف اصولى كوستريلور. صوگره عادى قلم و قارا ايله يازا باشلارلر. معلم قلمنگ نه صورتده تو تولاجفنى كاغد اوستنده نيچك يورنله چگنى آ گلانور و كوسترور. بو صرهده بره جمالى و ايكى جمالى كلمه لرنگ املالرى يازيلور هم شا کردلرگه فارالورغه يوميه وظيفه و بيريلور.

ايکنچى سنهده حسن خط درسلى آيرپچه، املا درسلى آيرپچه اولور. حسن خط درسلى معلم لوحه گه مشق نمونه سنى يازار ياكه يازلمش نمونه لرگه فاراب

يازارلر. املا درسلى سويله گاننى شا کردلر يازوب معلم صوگره دن تصحيح ايدر. املا و حسن خط درسلى بشنچى سنه به قدر دوام ايدر. فقط سنه زياده لشدكچه دقت زياده نشور.

املا درسلى يازيلمش جمله لر نصايح صحيحه و موعظه و عبرتلى مثال و حكا به لر اولوق مناسبدر. انشا درسلى اولاق قواعد انشاء مختصرا بيان ايديلور، و سبك عادى اوزره تذکره و عادى مکتوبلر يازنف قاعده سى بيان ايديلور شا کردلر دن و طيفه مفاهنده مکتوبلر يازدیریلور. ثانيا سبك متوسطه و سبك عادى اوزرينه يازنف اصولى، و تحريرات رسميه قواعدى بيان ايديلوب و طيفه لر و بيربلرلك تعليم ايديلور. شا کرداننگ وظيفه لر ينى معلم تصحيح ايتوب اعاده ايدر.

هر بلرنگ يازى خصوصه؛ علم ادوات الخط، علم قوانين تحسین الحروف، علم كيفية تولد الحروف، علم حفظ العروض، اسملرنده بر نيچه فن وضع ايتدیلرلى ابن خلدون مقدمه سنده هم موضوعات العلويه بيان ايدلشد.

لسان، هر انسان ايچون اوز فومينگ اسانينى و اوزلساننگ ايشاننگ اسملرينى، قواعدى بولسه صرف و نحو قاعده لر ينى بلوب غير بگه مراننى آ گلانوغه مقندر بولوق نيوشلبدر. آنا تلى بخشى اوگرانم نيچه اجنبى لسان اوگره نورگه وقت صرف ايدلمز. ابتدائى مکتبلرى هر فومينگ اوز تلىنى و اوز يازوينى منسوب اولدبغى ديننى اوزنلنده اوگره نور. ايچون آچلمش مکتبلردر. اجنبى لسان ابتدائيدن بوقارغى مکتبلرده تحصيل اولنور.

لسان تعليمى

يات لسان اوگره نوده متص اوزلسانينه قوت و بروب اكمال ايتنك و ياخود اول لسان اوزره تئيريرا و تحريرا افاده مراره مقندر اولوق اولور.

اگر اوزنلینی اکمال و تقویہ ایچون اولسه لساننک حفاظ و دفاقنه کوشلمز، بالکز اول لسانہ متعلق قواعد لغات و مسائل مهمہ سی تعلیم اولنور. و اگر تحریرا و تقریرا افادہ مراہمہ مقتدر اولورلر مرتبہ تحصیل اولنسه اول حالده لسان مذکورنک قواعد موضوعہ سی شاکردلرگہ اوزنلرینک قواعدبنہ تطبیقا تعلیم اولنور، صوگرہ بر لساندن دیگر لسانہ ترجمہ ایتمک و تطبیقات اجرا ایتمک اصولی کورسنیلور.

لسان عربی — اساس دینمز اولان کلام قدیم و احادیث نبویہ و مسائل دینیہ و احکام شرعیہ کتابلر مز ایله نازده اولو لاق دعا و اذکار مز عرب لساننده بولغان جهتله مذکور لساننک صرف و نحو قواعد لرینی گوزلجه بلوب معانی و بیان و بدیع کبی فنلر ایله احوال کلامنی آ گلاب قرآن عظیمنک فصاحت و بلاغتندن خبردار اولوق نیوشلیدر. عرب لسانینک تعلیمی هر لساننک تعلیمندگی کبی اولو قاعده لرینی بیان و مثال ایله ایضاح، ثانیاً تطبیقاتینی اجرا ایتمک ایله نمرینلردن عبارتدر. لسان فارسی — روسیه اسلاملرینک لسانی آسیای وسطی ده منتشر ترک لسانی شعبه سنندندر، ایسکیدن بیرلی ترک لسانی کورشیلری بولغان عرب و فارس سوزار ایله مختلط بر لسان بولغان جهتله ترک کتابلر نده مذکور اوج لسانلرنک کلمه لری موجوددر.

بر ترکیجه جمله حل اولنسه عربی فارسی و ترکی کلمه لردن مرکب اولدیغی آ گلابیلور جمله نی آ کلامق مفردنی بلوگه توقف ایتمک یکنین ترکی کتابنی لابقبله آ گلاب استفادہ ایتمک عربی و فارسی لسانینی بر مقدار بلوگه توقف ایسه در. فارسی کلمه لرینک مفردات و مشتقات و سائر لغاتی لسان فارسینک قواعدینی بلوب بر مفیدار لغتک آشنا بولوق ایله حاصل اولو اچغندن مکتبلرده لسان فارسی قواعدینی بالتحصیل اسانمزی اکمال خصوصه سعی و غیرت ایتمک نیوشلیدر. بونک

تعلیمی دخی بروجه مذکور قواعدینی بیان ایتمکدن صوگره ترجمہ ایتمک بریمک و تطبیق ایتمک و طیفه و تدرینلر ایله ملکه ایتمک بریمکدر.

حساب

امام غزالینک احیا علومندہ بیانینہ کوره علم حسابنک اصولی فرض کفایه در. دقائق حسابی بلیک مستحب و فضیلتدر. بنا علیه (الحساب ربع العلم) دیمشلددر. ابن خلدون تاریخ مقدمه سنده دیورکه حساب معاملانده محتاج الیه اولان بر صناعتدر. حکماء عندنده تعلیم ایتمک گوزل طریقینی بوفن ایله باشلامقددر. زیرا علم حسابنک مسألی واضع و براهینی منتظم اولدیغندن طالبنک عقل و فکرینه جلا بیروب صدق و صواب ملکه سنی حاصل ایدر. چونکه حسابده مباحثنک صحیحله نفسنک مقصوریتی اولدیغندن بو کیفیته طبیعت مثاباستنده بولاروق صدق و صواب عادت اولور. تعلیم حساب ایله مشغول اولان آدمکنک صوابی غالب اولور دیمشلددر. کلام قدیمده (لتعلموا عدد السنین و الحساب و کفی بناحاسبین) آیتلری علم حساب و جوینی آ گلاتور دیمشلددر.

انسان قابو صنعنده اولورسه اولسون اوزینک معامله سنه آلد اناسلق غیری آدملره حقنی بیرماسلق مقدار حساب بلیک تیوشلیدر. خصوصاً ریاضی درس لری اوقومق فکرنده بولغانلر ایچون حساب برنجی مرتبه باستیجدر. علم جبر و هندسه و هیئت و حکمت طبیعیہ کبی فنلرنک قواعدی حسابہ توقف ایتمک یکنین حساب بلما بیچہ فنون عالی تحصیل ایتمک ممکن اولماز.

حسابنک صورتہ تعلیمی

اطفالہ اولو حساب ذهنی حفظدن صانامق اصولی ایله بردن یوزگه قدر صانلرنک اسملری و صورت تعدادی کور ستریلور. صانلرنی ممکن مرتبه عادی اولاروق بارماق یا که اشچوطلر ایله اجرا قیلوق

مناسبدر. سوگړه عشرات، مات کبی فسملری و خانهلری لوجهده کوسرر. جمع و طرحه متعلق بسبط مسئلهلر ایله کولکلدن تمرین ایندیرلور. ثابا ترفیم یعنی صانلرنی بردن الی غیر النهایه رقمه افاده ایتمک اصولی تعلیم اولنور. آحاد، عشرات، مات خانهلری گوزلجه آگلانلوب سؤال و جواب طریقله ممارسه اجرا قیلنور. ثالثا اعمال اربعه فاعدهلری تعلیم ایدیلوب حل ایدر ایچون عادی مسئلهلر و طیفه یولنده ویرلور. حسابنک نهایتنه قدری نظریات و عملیات تعلیم اولنوب مسائله تطبیقات ملکهسی کسب ایندیرلور.

جغرافیه ننگ صورت تعلیمی

برنجی درجه مکتبلرده ابتدا شاگردلرننگ بولندلری درسخانه ننگ جهات اربعهسی تعلیم اولنور. سوگړه توسیع اولنهرهق برلملننگ دخی حدود و جهات اربعهسی اولاچغی بیان ایدیلوب بر ولایت و برقطعه دخی بو یولده تعلیم ایدیلور. بوندن سوگ بوننگ شکل و هیئت طاع، نهر، اورمان، دیگڑ، معدن کبی احوال طبعیه سینهدا نر معلومات مختصره اعطا ایدیلور. فقط یرننگ شکلنی کره مجسمه و کره مسطحه ایله بیلدیرلور. خریطه لرده رسم اولنغان توپراق و دیگڑلرنینی بیان ایدوب معلومدن مجهولگه انتقال طریقله تعلیم اولنور. ایکنجی درجه مکتبلرده اولاریاضی قسسی سوگړه تاریخی و سیاسی قسسی کوسر یلور قطعات خمسهننگ حاوی اولدغی مملکتلرننگ احوال عمومیهسی تعلیم اولندقدن سوگړه شاگردلرننگ تابع اولدقلری حکومتننگ جغرافیهسی تفصیل اوزره بیان اولنور، معلم بر مملکتنی بیان ایندیکی وقت اولاحدود اربعهسی سوگړه طبعیهینی، هواسنی، محصولاتنی طاع، نهر، وکوللرنینی بعده ساکن اولان اقوامنک اجناسنی، مذهبلرنینی لسان و صنعتلرنینی و عدد نفوسنی حکومتنی اداره و قوه سیاسیهنی تیمور یول و پاراخودلارینی و اهالیننگ مدار نیشنی بالتفصیل تعلیم ایدر. هم طلبهدن اوشبو ترتیب اوزره سؤال ایدیلور.

خریطه

خریطه خپیزمک

اولا معلم طرفندن تعلیم لوجهسند کوسر یلور. سوگړه شاگردلر لوجه یا که کاغذ اوزره خپیزوب ممارسه کسب ایدرلر. جغرافیه درسلری شهر و قصبه مکتبلرنده ندریس اولنغ موافقدر.

علم تاریخ

قرآن عظیمننگ ربعی دبرلک مقدار اونکان فولرننگ و آنلرغه کوندلرلش پیغمبرلرننگ احوال و قصه لرنندن عبارندنر. الله تعالی اول قصه لردن هرکمه عبرت آلوب اخلاق و عاداتینی اصلاح ایدر ایچون تنبیه بیورمشدر. (لفتکان فی قصصم عبرة لاولی الالباب) کبی نیچه آیات فن مذکورننگ اهمیتنه دلیلدر. تاریخ درسی هرکمه خصوصا بزم کبی اوزعصرنده ترقیات و کمالات کورالایوب اسلامیننگ کمالاتی ذکر ایله لذتباب اولان قوم ایچون اسلامیننگ حالنی بلمک خصوصنده لازمدر. تاریخ درسلرنینی تحصیل اختیارنی بولغان درسلر صره سنده ابتدا ایننگ مافوقنده تعلیم ایتمک مناسبدر.

تاریخننگ صورت تدریسی

معلم ویرهچگی درسه کتابننگ عبارهنی شاگردلردن اوقوتوب ایجاب ایدن یرلرنینی ایضاح ایدر. درسدن حاصل اولغان نتیجه نی کوسرور سوگړه وقعه تاریخننگ علل و اسبابنی وزمان و قوعنی و محل و قوعنی خریطه لرده تعیین ایدوب معلم ایکنجی دغه درسنی تقریر ایدر. درسنگ خلاصهنی تحریر ایبان ایتمک ایچون شاگردلر سؤاللر بیورر. ممکن اواسه هر درسه، اقل هفتده بر کره اوقولیش درسلرننگ مهم نقطه لرنینی سؤال ایدر.

کتابلرننگ لزومی

اصول جدید اوزره تعلیم و تدریسه مباشرت ایدن معلملرننگ امر ندریسینی سهل و اکمال ایدن و طلبهننگ استفادهسنی اتم و ائغ ایدن شی، اسباب و آلات

عليه در. اسباب علمبه دن بری هر فنده مفيد كتابك وجوديدر. اينكچي سى
تطبيقات خصوصنده آلات و ادوات نابولمه سيدر. معلومدر كه تأليف عالمنده امرار
اوقات ايتمش مؤلفلر، قابوقنده اولورسه اولسون، تأليفلزك بعضيسنى مبنديلر
وبعضيسنى فقهيلىر ايچون ترتيب اينمشلردر. مبنديلر اوچون تأليف ايتمش
كتابلرينى دغى ايكي قسم ايدوب برقسنى كتابنك عائد اولديغى فنده
سطحى معلومات بر فكر اجالى وبرمكله ياخود مطالعه ايدنلره خوش كورنورلك
بر مقدار شرح ايله اكنفا اينمشلر، ديگر قسنى مبنديلرنى اولفنگ مباديسنده
قالدر مايبچه منتها سبنه نوغرى سوق ايدرلك و فنك اسانى تاما آلورغه تسهيل
ايدرلك وجهله جمع و تأليف اينمشلردر. بوبله كتابلره فرانسوزلر فلاسك
كتابلىرى ديرلر. نحو عربى وفقه كتابلرنده استديكمز قدرلى بوكيى كتابلر
موجود ايسده ديگر فنلرده آرنابلقنده در. بناء عليه بوكيى كتابلر انتخاب ايتنگه
احتياجى واردر. مذكور روشده كتابلرلك مكنبلره ادخالى وايادى معلمينده
بفاسى ايچون بر جمعيت علمبه طرفندن انتخاب و تعيين اولنوب حوادث مجليه لرده
اعلان اولنمه سى ضروريدر. خصوصا يكي قواعد نخبينه آلتمش لسان كتابلرنده
انجين علمبه نك فرار و تصديق لازمدر. چونكه قواعد املا و صرف و نحو و مفردات
ولغات مجلس علمبه نك قراريله اولمزه نحريرانده هر كمنك كيفنه تابع قالب
مطلوب بولغان ضبط و اتحاد حاصل اولمز.

درس كتابلرينى طرز تأليفى

كتاب قابوقنده اولورسه اولسون اولفنگنك مباحث اساسيه و قواعد اصليه سى
تقسيم ايديلور. قابو مبحث ديگر مبحثنى اوگره نيه خادم و هوقوفى عليه اولسه
اول مبحث مفتاح حكمنده تدريم ايديلور. صوگره قالفان قسملرى دغى مناسبلرينه
كوره مذكوره مفتاح ايله كشاد اولنورلك وجهله وضع ايديلور. شرح و حاشيه به
محتاج اولورلك مرتبه ايجاد و اخنصار دن ياخود زياده تطويلدن احتراز ايديلهرك

واضح عبارت اسلوب حسن اوزره تأليف ايديلور. اگر بر لساننك قواعد صرفيه
و نحويه سنده يازلمش اولسه هر قاعده اوز مجلنده ذكر اولندقدن صوگره مناسب
مثاللر ايله ايضاح اولنمش و بر مقدار لغات درج اولنمش ترجمه و تطبيقات ايچون
تركيب و نمرينلرى حاوى اولمش اولور. منتهيلىر ايچون تأليف اولنمش كتابلرده
فننك قواعد اصليه سى بيان اولندقدن صوگره امثله و ادله سى بسط اولنورق
شول فنده ديگر كتابدن استغنا حاصل ايدرلك اولور. بو حالده كتابدن مؤلفنك
مرادىنى تعيين ايتنك تورلى شرح و مطالعه به جرح و مجادله به باعث اولان
مؤلفات درس كتابى عد اولنمز لر.

مكتب امتحانلىرى

مكتب شاگردلى آراسنده رقابت اولوب مكنبك درسلىرى صيفى
اولديغندن شاگردلرلك سعى و غيرت ايتكلرى عادى ايش حكمنى آلفان
بولسه ده آراهه اجتهاد سزلىر تئبللرى بولاچيغيد، انكار اولنمز. سعى و اجتهاد
ايله تحصيل اينكانلرنك اقتدار حقيقتلىرى، او قودىغى فنلرى نه درجه آكلادىغى
مكتبچه معلوم بولسون ايچون امتحان اصولى وضع قيلنمشدر. امتحانلر عمومى
و خصوصى اولورق ايكيگه تقسيم ايديلور. خصوصى امتحان تدريس مديتبنك
نصفى كچدكدن صوگره معلملر طرفندن اجرا قيلنور. عمومى امتحان مدت
تحصيل آخرنده و هر سنة تدريسبه آخرنده ميمز و معلملر حضورنده اجرا قيلنور.
اشبو امتحان ايله شاگردلرلك صنفى كچوب كچيديكى معلوم اولور، صنفنده
ابقاء اولنه چقلر ايله، بالكل چقاريله چقلر با كه شهادتنامه به مستحقلر بو امتحان
نتيجه سنده ظاهر اولور. اگر بر شاگرد بارامزلفدن ياكه اخلافسزلفدن اخراج
اولنسه شهادتنامه و برلماز مكرمات تحصيلنك آخرسنه سنده اولوب صنفى كچرلك
نومرو قزانمش اوله.

امتحانلرده شاکرداری درجه لک اصولی

هر مکتبک نظامنده شول مکتب ایچون قبول ایدلمش برنام نومروبولور، بعض مکتبلرده نام نومربش، بعضیسنده اون نام نومر اعتبار ایدلمکده در. بش نام نومر اعتبار ایدلگان برلرده صنف کبچک ایچون هر درسدن اوچار نومر آلف لازمدر؛ بالکز بردرسدن ایکی نومر آلفان شاکرد شول درسندن تکرار اکمال امتحانی بیروب صنفدن چینه ییلور. اگر ایکی درسدن ایکیشر نومر آلفان بولسه صنفنده ابنا اولنور. اوشنداق اون عددنی نام نومر اعتبار ایکنان برده هر درسدن آبربچه بش نومر آلفان شاکرد صنف کبچر، بردرسندن دورت نومر توتقان بولسه اکمال امتحانی بیروور، امتحان ویرمه صنفنک فالدر ییلور. ایکی درسده بشدن نقصان نومر آلفان بولسه اولسنه صنفنده فالور.

ابند ایفهدن شهادتنامه ویرلدیکی زمان مکتبک آخرسنه سنده فازانغان نومرلری شهادتنامه سینه درج ایدیلور؛ اگر رشده اعدادیه کی مکتبلرده اکمال تحصیل ایدن شاکردلره شهادتنامه ویرلسه ایکی یا اوج دورت سنه امتداد ایکنان هر سنه مشترک درسرنک هر یلده آلدیغی امتحان نومرلری یکون ایدیلوب سنه عددینه تقسیم ایدیلور، قیمت وسطی سی شهادتنامه ده یازیلور. مشترک اولمبان درسار قابوسنده اوقولمش ایسه شول سنه امتحاننده غی نومری وضع اولنور. شهادتنامه لره نومر یازمق اصولی ایکی روشده در؛ بری امتحان عمومیه ویرلمش نومرنی رقم ایله یازمقدر، ایکتجسی مذکور رقلری تعین ایدلمش اسلر ایله قید ایتکدر: مثلا بردرسدن نام اون نومر آلمش ایسه علی الاعلی، (۸ و ۹) ایچون اعلی، بدی ایچون قریب اعلی، (۶ و ۵) ایچون وسط دیگ کی. اگر بش نام نومر بولسه، بش نومر توتقان درس ایچون حداسنه علی الاعلی، دورت ایسه اعلی، اوج قریب اعلی یازیلور. بو قسمده وسط نومر

اولمز. اونندن دورت بشدن ایکی نومر ضعیف عد ایدیلور، ایکی ضعیف نومر آلفانغه شهادتنامه ویرلمز. جمیع درسنده علی الاعلی نومر آلفانلرنک شهادتنامه سی برنجی درجه علی الاعلی اعتبار ایدیلور. اکثر درسنده علی الاعلی، بعضیسی اعلی اولسه شهادتنامه ایکتجی درجه ده اعلی اعتبار قبلنور. اکثر درسری اعلی بعضیسی نقصان بولسه شهادتنامه قریب اعلی اولور و هکذا.

خاتمه

مدنیت عتیقه یاد اولنغان ازمئه متقدمه، یاخود یونان و روما مدنیتی برله مدنیت جدیده دینلگان ازمئه متأخره یاخود باوروا مدنیتی یکدیگر یله ربط ایدوب برمدنیت عمومیه تشکیل ایکنان اسلام مدنیتی زماننده هر فتنی تحصیلگه مراقلی (حریص) و فوق العاده مستعد عربلری یونان لساننده گی فتلرنی هر یگه ترجمه ایدوب بعض فتنی توسیع و اکمال و بعضیسی ایجاد ایدوب فن شکلینه قویدقلری و بوجهتله ترقیات علمیه ننگ یوقارغی مرتبه لر بنه و اصل اولدقلری تاریخ ایله مثبت برحقیتدر.

از جمله علم حساب اکمال ایدلمش، جبر عادی و جبر اعلی و مثلثات مستویه حاضرگی حالینه کینترلش، علم کیمیا و مثلثات کروییه ایجاد ایدلمش، علم طبقات الارض و علم حیوانات و نباتات فن شکلینه قویلمش. حکمت طبیعیه و ماکینا فتلرنده اجتهاد ایدیلوب ساعت و توری آلنلر اختراع قیلنمش، هیئت و هندسه توسیع اولنوب برنک کرویینی و حرکتیله آینه ک حرکتلری اثبات ایدلمش، نصف النهار دائره لری اولچانمش و تقویم جلالی چغارلمشدر.

ابوالفرج وابن خلدون وابن اثیر و طبری کی مورخلر فن تاریخده، ابن الرشید و ابوعلی سینا کبیلر فن طبیه، ابوالفداء و ابواسحق و ادریس و ابن بطوطه کی عالمر جغرافیه ده کتابلر تألیف ایتشلر. مسلمانلرنک دین و دنیا لرینی متکفل فانون مجموعده سی اولان فن فقه ده یوزلرچه کتاب میدانه کینترلش. علم

تفسير و حديث و تصوف و علم كلام و منطق فنارنده امام فخرالدين الرازى و امام غزالى و محبى الدين عربى، جلال الدين الرومى، نصرالدين طوسى و فارابى كى هربرى فريد العصر بولغان عالمر كى نابلر ناليف ايتمشلردر. عربلردن كهب ابن الزهير و امرئى القيس و فرزدق، عجملردن فردوسى حافظ الشيرازى و سعدى كى شاعرلر ادبياته دائر اثرلريله اسان عرب و فارسينك فصاحت و لطافتنى كو سترمشلردر.

بغداد، غزنه، فاهره، قيروان، قرطبه، مراکش، سمرقند، بخارا كى شهرلر هر كز علوم و فنون اولوب نېچه ملك مدرسسه و نېچه كتب خانه ايله مال و مال اولمشلردر. هر فن لايقيله تعليم اولنىق و طلبه عموما استفاده ايتىمك مقصديله اصول تعليم، و تعلم بر قانون و نظام دائره سنده اولدىقى احبب العلم و موضوعات العلوم، ترتيب العلوم، مفتاح السعادة، تعليم المتعلم كى اثرلردن معلوم. و اين خلدون تاريخنه دخى مذكوردر. تربية جسمانيه اوچون مخصوص اثرلر كورنمسا ده آنلر دخى طب و اخلاق كى نابلر ننده درج اولمشلردر.

قرون جديده ايند اولر ننده طلبه استفاد و قابيلنلرينه درس و مطالعه لرينه كوره تعليم اولنمىوب، مېندى ايله منتهى معا درسده بولنهرق منتهى طرفندن خواهه نك تقرررينه اعتراض ايدىلر بخواجه دخى رد و جواب ايله شغللندى كى تعليم و تدريس، مناظره و مجادله رنكى آلمشلردر. او قولغان فننك قواعد اصليه سى ناما كورلمايچيه شروح و حواشى مطالعه سبله وقت كېچىمك عادت اولمش. بو اجلدن تحصيل بيك آز و محدود فنك حصر اولنوب بعض كبر اكلى فن اهميتندن ساقط اولمشلردر. عربلرده كى علوم و فنون اندلس طريقيله هم اهل صليب مجاربه لرى صوگنده آوروپايه داخل اولدقندن صوگزه معارف نشر اولنه باشلامش، مکتبىلر تنظيم و اصلاح اولمشلردر.

عصر حاضر ترقياتندن اولمق اوزره تعليم اوچون ينه برفاودهلى يول آپىلوب اوشبو اصول ايله تعليمه مقتدر معلملر بتشهرلدى كى حالده تربية لرى عمومى اولمق اوچون تربية نك بدنك عادت جهتنى حفظ صحت قواعدينه، تربية خليفه جهتنى آداب مليه لرينه بنا ايدوب كتابلر چغارمشلردر.

تربية فكر به طرفى اصول جديده به بنا قيلنوب (پيدا گوگيه) اسمنده برفن حالينه كيترمشلردر. مربي و مربيه لر نك مذكور فندن خبردار بولو لرى نبوشلى، معلملر حقنده نظاما لازم كورلمشلردر. جمعيت اتيه مزى تشكيل ايدى چك اولاد و وطننك تربية ماديه و معنويه لرينه سعى و اهتمام ايتىمك اهم و طاقتندن اولدىقى كى اصول تربية نى بلك مکتبىلر چه دخى حائز اهميتدر. چونكه روح ايله بدننك مناسبت و ارتباطى باردر.

صحت بدن اولمايچيه علم و هنر اكنساب اولنمىدى كى علم و معارف سز مرتبه انسانيتده تحصيل اولنمز؛ بو حاله تربية عمويه كورمبانلرنك انسانيتى نقصان اوله چقى طبيعيدر. بومدى بى اثبات ايجون اقطار شرفيه نك تربية سينه عطف نظر ايتىمك كافيدر. اقطار شرفيه ده اولان اطفالك تربية جسمانيه لرى ايسكىدن قاله عادتلرگه تابعدر. باش وقتنده تربية خليفه سينه دقت ايدلمگان سببلى كى كورسه و كم ايله يوروسه آنك خلق و عادتى آلوب اصلاح و تعديل قابل اولمازلق مرتبه به كلور لر. مکتب و مدرسسه تربية لرينه كلنجه بو دخى هر كمنك كيفته تابع ضبط سز تعليملردن عبارتدر.

مملكتنمزده (۵-۱۰) سنه ن بېرى اطفال مسلمين نك تعليم و تربية سى ايجون اصول جديده فائدهلى كورلوب تعميمينه هر بيرده غيرت و مباشرت اولنه باشلادى. فقط تربية اطفالى درعهده ايدن مربيلر ك آراسنه معلوماتى آز، اصول تربية دن بى خبر مربيلر اشكه شروع ايدوب اصولك محسناتنى لايقيله كو ستر و گه موفق

اولمايچە، خەلقنىڭ مېلى ۋە رەقىبىنى تەلىل بىلكە اعتراض ۋە اعتراض اينىدروگە سەبب بولغانلىرى كۆرلىككە دەرد. بەدائىت ئىلمىيە مەزنىڭ نەقسانى جەھەتتە مەلىكە مەزىدە تەربىيە زىسالەلىرى بولماغان كىبى مەلىلەرنىڭ قوللىرىدە اصول تەلىمە دائىرە بىر نەسخە دەخى مەجۇد دىگلىدەر. اگەر تەلىم ۋە تەربىيە جەھەتتى بىر قەدە تەخنىيە ئالئوب اصول مەوضەسى بىيان ايدىلسە مەلىلەر ايله اولياۋالغان بالالارنى تەربىيە لادودە شرىك اولارق بىر بىرىنە ياردىچى بولورلەر. هم مەطلوب بولغان مەمۇمى تەربىيە شىبەسىز حاصل اولور ايدى؛ اوشبو مەقەسۇد اىچۇن اخلاق مەلىيە ۋادابىزە مەوافق. اصول تەربىيەنىڭ مەخسۇرا قەۋەدى اوشبۇ زىسالەدە بىيان اولندى. بۇ زىسالەنىڭ بىك جىزى اولدىقى مەلۇمەر. فقط مەقتىدەر آدملىرى غىرئە كىتروپ مەنتەزم زىسالەلەر تەرتىب ايدولرىنە بائەث اولور امدىلە يازىلىشدر.

صوڭ

